

Tornion kaupunki

**Tornion kaupungin
tarkastuslautakunta
ARVIOINTI-
KERTOMUS
2017**

Tornion kaupungin arviointikertomus 2017

Tornion kaupungin tarkastuslautakunta
Suensaarenkatu 4, Tornio

Valokuvat: Juha Åman, Anna-Erika Heikkilä ja Paavo Nygård
Taitto- ja painotyö: Painatuskeskus Finland, Tornio 2018

1	PUHEENJOHTAJAN KATSAUS	4
2	TARKASTUSLAUTAKUNTA JA TARKASTUSTOIMINTA.....	5
2.1	Tarkastuslautakunnan tehtävät ja tarkastustoiminta	5
2.2	Arviointitoiminta käytännössä	8
3	VUODEN 2016 ARVIOINTIKERTOMUKSEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI	9
4	VALTUUSTON ASETTAMIEN TAVOITTEIDEN JA NIIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	11
4.1	Toiminnalliset tavoitteet ja toteutuminen.....	11
4.1.1	Tornion kaupungin johtamis- ja ohjausjärjestelmän periaatteet	11
4.1.2	Keskushallintopalvelut	11
4.1.3	Hyvinvointipalvelut.....	17
4.1.4	Sivistyspalvelut	21
4.1.5	Tekniset palvelut.....	29
5	KAUPUNKIKONSERNI	34
6	TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEN ARVIOINTI.....	38
7	TARKASTUSLAUTAKUNNAN MUUT HAVAINNOT JA ARVIOT.....	39
8	TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS VALTUUSTOLLE JA ALLEKIRJOITUKSET.....	40

1 PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Suuri ponnistus on takana ja edessänne on nyt arviointikertomus vuodelta 2017. Viime vuonna käytiin kuntavaalit ja uusi tarkastuslautakunta valittiin, joten tämä on esikoisemme. Tarkastuslautakunta uusiutui kokonaisuudessaan. Se on haaste, mutta myös mahdollisuus. Aiemmin tarkastuslautakunnan työtä sivusta seuranneena ja konkareita Matti Lankilaa ja Olavi Stooria haastateltuani tiesin, että työtä ja opittavaa on paljon ja lautakunta on hyvin erityinen työn laajuuden takia. Me emme halua olla pelkästään historian kirjoittajia vaan vaikuttaa tulevaisuuteen. Olemme etsineet omaa tietä, kouluttautuneet ja luoneet uusia toimintatapoja. Kokenut ja sääntillinen sihteeri on ollut loistava apu työssä ja lautakunnan kanssa työ on sujunut erittäin hyvin. Ehkä on hyvä, että olemme kaikki uusia, se luo uutta ja myös yhdistää.

Tarkastuslautakunnan painopistealueet vuoden 2017 arvioinnissa olivat koko kaupungin johtaminen ja hallinto, keskushallintopalvelut sekä konserniyhteisöt ja omistajaohjaus. Uutena kertomuksessa on lopussa osio, johon päätimme tiivistää sellaisia johtopäätöksiä, joita emme voineet laittaa vain yhden toimialan alle, mm. kiinteistöihin liittyvät haasteet. Nostimme osiossa esiin myös pääkohtia kertomuksestamme.

Arvioimme sitä, että mitä tapahtui Torniossa päästessämme 1,85 miljoonan euron positiiviseen tilinpäätökseen. Mitkä olivat valtuuston asettamat tavoitteet ja kuinka ne saavutettiin? Tuliko tulos positiivisella kehityksellä, vai näkyikö tulos kuntalaisten palveluissa ja kunnan työntekijöiden työkuormassa? Viime vuonna muun muassa henkilötyövuosia vähennettiin, sijaisuuksien käytössä säästettiin ja veroprosentteja nostettiin. Säästöistä huolimatta viestintään panostettiin, työllisyyden hoitoa kehitettiin, uimahalliin satsattiin, terveystalvuuksia kehitettiin ja keskiarvoa alemmalla tasolla olleet ryhmäkoot kouluissa säilytettiin. Mielenkiintoista voimakkaasti jakavia päätöksiäkin tehtiin, mutta ennen kaikkea oltiin aktiivisena muutoksessa eikä jääty passiiviseksi muutoksen edessä. Se lienee kuitenkin merkki kaupungin elinvoimasta.

Historiallinen päätös sote-jättiulkoistuksesta leimaa viime vuotta, jonka vuoksi uusi valtuusto joutui kovaan tilanteeseen heti kauden alkukynnyksellä. Vielä ei tiedetä seurauksia, epävarmuus leijuu koko asian ympärillä niin valtakunnassa kuin meillä Meri-Lapissakin.

Kaupunki oli viime vuonna osittain myös positiivisen ongelman edessä, kun kuntalaisten työllisyysaste nousi reippaasti. Päivähoidonpaikkojen puute oli nostettu esille jo vuoden 2016 osalta, mutta vuonna 2017 tilanne paheni entisestään päivähoidon tarpeen kasvettua työllisyyden nousun myötä. Ongelmaa yritettiin ratkaista ottamalla käyttöön palveluseteli, joka mahdollisti yksityisen palveluntuottajan tulon täydentämään kunnan omana tuotettua päivähoitoa. Paine ei kuitenkaan vielä tällä helpottanut vaan päivähoidon tilanne oli koko vuoden haasteellinen ja erityisjärjestelyjä tehtiin läpi vuoden.

Päiväpoliklinikka sai kiitosta, kielikoulun tulevaisuus herätti tunteita, matkailun ”masterplan” ja arkkitehtikilpailu antoivat valoa tulevaan. Tornio näyttää nousevan toisaalta kukoistukseen toisaalta peruspalveluiden tulevaisuuden näkymät ja muutos herättävät ainakin itsessäni suuria kysymyksiä tulevaisuuden suhteen.

Kuntalaisten hyvinvointi on mittari kaupungin kukoistukselle ja niin kuin kuntalain ensimmäisessä pykälässä sanotaan; ”Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla.” Meidän tehtävä oli arvioida tämän lain toteutumista.

Mielenkiintoisia lukuhetkiä ja aurinkoista kesää!

Mari Tuomaala

Kuntalain mukaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja. Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut arkistos sihteeri Merja Sorjanen.

Lautakunnan jäsenten ja sihteerin toimintavalmiuksien kehittämistä on tuettu osallistumalla alan koulutuksiin. Tilivuoden 2017 arviointiin valmistauduttiin osallistumalla seuraaviin tarkastuslautakunnan jäsenille tarkoitettuihin koulutuksiin:

FCG Koulutus Oy:n järjestämä koulutus Rovaniemellä 19.9.2017 tai Oulussa 20.9.2017

FCG Koulutus Oy:n järjestämä koulutus Vantaalla 15.-16.11.2017

Meri-Lapin kehittämiskeskuksen järjestämä koulutus Kemissä 9.1.2018

FCG Koulutus Oy:n järjestämä koulutus Oulussa 21.3.2018

Tarkastuslautakunnan toimikausi alkoi uuden kuntalain mukaisesti 1.6.2017. Lautakunta piti vuoden 2017 puolella yhteensä kuusi (6) kokousta. Lautakunnan työskentely perustuu laadittuun työohjelmaan. Tilivuoden 2017 painopistealueina olivat koko kaupungin johtaminen ja hallinto, keskushallintopalvelut sekä konserniyhteisöt ja omistajaohjaus.

Tarkastuslautakunnan työohjelma tilivuonna 2017:

Kokousaika:	Arvioitavat asiat:	Arviointimenetelmä:
22.8.2017	Tarkastuslautakunnan 1. kokous: - järjestäytyminen - suunnitelmat	
3.10.2017	Kaupungin toiminnan yleiskatsaus Kaupungin johtamis- ja ohjausjärjestelmän periaatteet Taloukatsaus/Talouden seuranta ja tasapainottamistoimenpiteet Sidonnaisuusrekisteri Tarkastuslautakunnan talousarvio 2018 ja suunnitelma 2019-2020	Haastattelut: - kaupunginjohtaja/kehitysjohtaja - talousjohtaja
22.11.2017	Keskushallintopalvelujen esittelyt Taloukatsaus/Osavuosikatsaus 3/2017 Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisen arviointi Selvitykset tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen vuodelta 2016	Haastattelut: - hallintopäällikkö - henkilöstöpäällikkö - talousjohtaja
13.12.2017	Ylikunnallinen yhteistyö Sote- ja maakuntauudistus Omistajaohjauksen ja konserniohjauksen valvonnan ja järjestämisen ja toimivuuden arviointi.	Haastattelut: - kaupunginjohtaja - kehitysjohtaja

24.1.2018	Konserniyhteisöjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen/Tytäryhtiöiden esittelyt (1.osa)	Haastattelut: - tytäryhtiöiden toimitusjohtajat: Tornion Energia Oy/Timo Koskinen Tornion Vesi Oy/Juha Ylioinas Ulla Juntunen: Tornion Vuokra-Asunnot Oy Tornion Krunni Oy Tornion Palveluasunnot Tornion Oppilasasunnot Oy Kiinteistö Oy Tornion Veljeskoti
21.2.2018	Tytäryhtiöiden esittelyt jatkuu (2.osa) Arviointikertomuksen laadinnan aloitus	Haastattelut: - tytäryhtiöiden toimitusjohtajat: Kiinteistö Oy Kisakoti/Mari Aula Länsi-Pohjan Hevosurheilukeskus Oy/Marja-Riitta Tervahauta Tornion Keilahalli Oy/Riitta Kasala Bottensvikens Reningsverk Ab/Allan Fjellvind Team Botnia Oy/Jukka Kujala Tornion työvoimalasäätö/Samuel Juntunen
28.3.2018	Alustavan tilinpäätöksen esittely (eurot) Arviointikertomuksen valmistelu	Haastattelut: - talousjohtaja
6.4.2018	Arviointikertomuksen valmistelu	
11.4.2018	Tilinpäätöksen esittelyt	Haastattelut: - kaupunginjohtaja - talousjohtaja - kehitysjohtaja - perusturvajohtaja - sivistystoimenjohtaja - tekninen johtaja - kaupunginhallituksen pj:t
24.4.2018	Yhteislyseon lukion asiat Arviointikertomuksen valmistelu	Haastattelut: - yhteislyseon lukion rehtori
9.5.2018	Henkilöstöraportti Arviointikertomuksen valmistelu	Haastattelut: - henkilöstöpäällikkö
16.5.2018	Arviointikertomuksen valmistelu	
28.5.2018	Tilintarkastajan loppuraportointi Tilintarkastuskertomuksen käsittely Arviointikertomuksen hyväksyminen Arviointikertomuksen luovutustilaisuus	

Tarkastuslautakunnan arviointityön tulokset kootaan vuosittain arviointikertomukseen, joka käsitellään valtuustossa yhtä aikaa tilinpäätöksen kanssa. Kaupunginhallitus pyytää käsittelyn jälkeen vastaukset arviointikertomuksen kannanottoihin ja suosituksiin, ja ne käsitellään kaupunginvaltuustossa syksyn aikana.

Tarkastuslautakunnan uutena tehtävänä käynnistyi kesällä 2017 kuntalain 84 §:n mukaisten sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisen valvonta.

Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettäväksi muun muassa tilintarkastuspalvelujen hankinnan. Vuonna 2017 kaupungin tilintarkastusyhteisönä toimi BDO Auditor Oy, ja vastuunalainen tilintarkastaja JHTT Mirja Klasila. Avustavina tarkastajina hänellä kaupungin tarkastuksissa olivat JHT, HT Sakari Syrjälä ja tarkastaja Eetu Rantakeisu. Kaupungin yhtiöiden vastuunalaisina tarkastajina toimivat KHT, JHT Tiina Mikkonen-Brännkärr ja HT, JHT Hilka Ojala. Avustavina tilintarkastajina yhtiöissä ovat olleet JHT, HT Sakari Syrjälä, tarkastaja Eetu Rantakeisu ja tarkastaja Tomi Takarautio. Tilintarkastaja on raportoinut tilivuoden 2017 tarkastuksista ja esitellyt seuraavat raportit: raportti talous- ja henkilöstöhallinnon prosessien ja kontrollien tarkastuksesta 11.9.2017, väliraportti 24.1.2018 sekä loppuraportti 28.5.2018 ja tilintarkastuskertomus 28.5.2018.

Vuoden 2017 syksyllä käynnistettiin tilintarkastuspalvelujen kilpailutus, johon sisällytettiin kaupungin ja kaikkien tytäryhteisöjen tilintarkastuspalvelut.

2.2 Arviointitoiminta käytännössä

Tarkastuslautakunta on arvioinut vuoden 2017 toimintaa ja taloutta määrittelemiensä arviointiperiaatteiden ja hyväksymänsä arviointisuunnitelman mukaisesti. Arviointisuunnitelma käsittää lautakunnan koko toimintakauden. Tavoitteena on, että toimikauden arvioinnit kattavat koko kaupunkikonsernin toiminnan. Edellä esitetty työohjelma laaditaan vuosittain arviointisuunnitelman pohjalta.

Arviointia tehdessään tarkastuslautakunnalla on ollut pohjana Tornion kaupunkistrategia 2014-2017, talousarvio ja -suunnitelma 2017-2019 sekä vuoden 2017 talousarvio, hyväksytyt käyttösuunnitelmat ja vuoden 2017 tilinpäätös.

Tarkastuslautakunnan kuulemis- ja arviointivaiheen työ on vuorovaikutteista. Arviointityössä tarvitsemaa tietoaineistoa kertyy myös kaupunginjohton ja muiden viranhaltija-asiantuntijoiden ja lautakuntien puheenjohtajien sekä konserniyhtiöiden vastuunalaisten toimihenkilöiden kuulemisista. Arvioinnin perustana on myös kuntalaisilta eri tavoin saatu palaute, havainnot toiminnasta sekä kaupungin tilintarkastusyhteisön suorittamat tarkastukset.

Tarkastuslautakunnan jäsenistä eivät esteellisinä osallistuneet Juha Berg sosiaali- ja terveyslautakunnan, Tiina Väkeväinen sivistyslautakunnan ja teknisten palvelujen lautakunnan, Johanna Aarnio-Keinänen sivistyslautakunnan, Pekka Hacklin sosiaali- ja terveyslautakunnan ja teknisen lautakunnan sekä Paavo Nygård Tornion Vesi Oy:n arviointiin.

Arviointikertomuksen 2017 valmistelua.

3 VUODEN 2016 ARVIOINTIKERTOMUKSEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Edellinen tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota keskushallintopalveluiden osalta mm. riskienhallintaan ja vetovoimaisuuden lisäämiseen. Lautakunta arvioi myös, että selkeitä rakenteellisia muutoksia ei ole nimetty, jotka auttaisivat talouden tasapainottamisessa.

Kirjanpidon sekä tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen laadinnassa havaittuihin puutteellisiin liittyen tarkastuslautakunta edellytti, että kirjanpito- ja tilinpäätösprosessiin sekä niiden kehittämiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Taloustoimistoon on vuoden 2017 alusta palkattu yksi uusi kirjanpitäjä sekä jo aikaisemmin taloustoimiston alaisuudessa ollut kirjanpitäjä. Hän on siirtynyt fyysisestikin kaupungintalon 7. kerroksesta taloustoimistoon 2. kerrokseen. Pääkirjanpitäjän tehtäviä on jaettu näille henkilöille, jolloin pääkirjanpitäjän työ on helpottunut. Korjaustarpeet vuoden 2016 tilinpäätökseen havaittiin tilintarkastuksen yhteydessä ja ne korjattiin tilintarkastajien antamien ohjeiden mukaisesti.

Vuoden 2016 osalta tarkastuslautakunta huomioi monia kehittämisalueita hyvinvointipalvelujen toiminnassa. Päähuomio kiinnittyi tehostetun palveluasumisen paikkojen puutteeseen, joka aiheuttaa sen, että vuodeosasto 1 jatkuvasti ylikuormittuu, siirtoviiveet kasvavat ja sitä kautta erikoissairaanhoidon kustannukset kasvavat. Myös perusterveydenhuollon toimivuuteen on kiinnitetty huomiota erikoissairaanhoidon kustannuksien kasvaessa.

Sosiaalipalvelujen hallinnon tukipalvelutehtävissä on ollut ongelmia, joiden on koettu johtuvan sairauslomista. Tarkastuslautakunta on arviointikertomuksessaan 2016 pyytänyt kiinnittämään sijaisjärjestelyihin parempaa huomiota. Tilanteeseen ei ole tullut parannusta ja se on entistä haasteellisempi.

Edellinen tarkastuslautakunta on puuttunut myös alle 3-vuotiaiden ryhmäkokoihin ja tilaongelmaan päivähoidossa. Tähän vastattiin ottamalla käyttöön palveluseteli ja tekemällä palvelusopimus yksityisen päivähoitopalvelun tuottajan, Touhulan, kanssa. Näiltä osin ongelmaan ei ole löydetty pitkäkestoista ratkaisua vaan vuonna 2017 jouduttiin tekemään useita erikoisjärjestelyjä ja ylitettiin valtuuston asettama 10 % enimmäismäärä ostetun palvelun käytössä.

Kielikoulun tilanne oli vuonna 2017 edelleen sama kuin vuonna 2016. Kielikoulun kustannukset oppilasta kohti olivat Tornion peruskouluja korkeammat ja kielikoulusta saatu korotettu valtionosuus oli loppunut jo vuonna 2010. Kielikoululla on edelleen tilaongelma, jonka johdosta opetus tapahtuu hajautetusti kolmessa eri paikassa. Kielikoulun vetovoima oli vähentynyt ja varsinkin yläluokilta siirryttiin takaisin oman alueen kouluun. Vuonna 2016 esikoulutoiminta tuli pakolliseksi ja Torniossa esikouluryhmät on sijoitettu koulujen yhteyteen. Kielikoulussa ei ole omaa esikouluryhmää torniolaisille lapsille. Huomioitavaa on lisäksi ikäluokkien pieneneminen, joka heijastuu sekä Tornion koulujen että kielikoulun oppilasmääriin. Väestökehitys on ollut Haaparannalla samansuuntainen.

Edellinen tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota voimaan tulevan uuden yleisen EU-tietosuoja-asetuksen vaatimuksiin ja pyytänyt hallintokuntaa huomioimaan ne. EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimukset on organisaatiossa tiedossa ja huomioitu. Helmikuussa 2017 kaupunginjohtaja nimesi EU:n tietosuoja-asetuksen mukaiseksi tietosuojavastaavaksi arkistosihteen Merja Sorjasen. Lisäksi sekä sosiaali- että terveystieteiden osilla on niiden asiakaslain mukaiset tietosuoja-vastaavat. Marraskuussa 2017 kaupunginjohtaja nimesi yhdeksänjäsenen tietoturva- ja tietosuojatyöryhmän, jonka keskeisenä tehtävänä on valmistella niitä velvoitteita, mitä EU-tietosuoja-asetus vaatii.

Velvoitteiden valmistelun lisäksi tietoturva- ja tietosuojatyöryhmä ohjaa ja koordinoi konsernitasolla tietoturvallisuustyötä, valmistelee tietoturvapoliittikka Tornion kaupungille, suorittaa osaltaan jatkuvaa tietoturvan ja -suojan toteutumisen seuranta ja kehittää sitä, parantaa henkilötietojen suoja Tornion kaupungilla sekä arvioi tietoturvariskejä (mm. sisäverkot, ulkoverkot, internet).

Tietosuojavastaava on voinut osallistua tietosuojavastaaville tarkoitettuun koulutukseen. Koko organisaation henkilökuntaa on ohjeistettu perehtymään tietosuoja- ja tietoturva-asioihin. Lisäksi henkilöstöä on osallistunut mm. Lappiassa järjestettyyn tietosuojakoulutukseen.

Tietosuojavastaava on sisäisenä koulutuksena järjestänyt useita tietosuojaan liittyviä koulutuksia ja palavereita. Johtoryhmälle on informoitu säännöllisesti asetuksen vaatimuksista.

Vuoden 2016 arviointikertomuksessa on käsitelty ympäristötoimen henkilöstömäärän riittämättömyyttä, mikä on aiheuttanut valvontojen puutteellisuutta ja lupien käsittelyaikojen pidentymistä. Ympäristöterveysvalvonnan osalta henkilöstössä on ollut vajeista myös vuonna 2017, joka on johtanut valvontojen puutteellisuuteen valvontasuunnitelmaan nähden.

Tarkastuslautakunta

Arviomme mukaan useassa edellisen tarkastuslautakunnan esille nostamassa asiassa kehitystä on tapahtunut ja vire on ollut positiivinen. Talouden tasapainottamisen osalta onnistuttiin hyvin. Henkilötyövuosien vähentäminen on merkittävässä roolissa talouden tasapainottamisessa ja siinä edettiin kuluneen vuoden osalta suunnitellusti. Arviomme mukaan suurimmaksi osaksi keskushallintopalvelujen osalta huomioidut asiat ovat kehittyneet myönteisesti, joskin riskienhallinnan ja riskien arvioinnin osalta työn tulisi olla jatkuvaa ja riskit ja niihin varautuminen tulisi olla vielä selkeämmin myös valtuuston tiedossa. Oman hallintokunnan työtä esitellessään riskien esille nostaminen voi helposti jäädä toissijaiseksi. Tarkastuslautakunta katsoo, että riskien esiin nostaminen on tärkeä työväline toimintojen, talouden ja palveluiden kehittämisessä.

Vuoden 2017 tilintarkastuksen yhteydessä on tilintarkastaja havainnut edelleen puutteita kirjanpidon sekä tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen laadinnassa. Tarkastuslautakunta edellyttää, että kirjanpidon ja konsernitilinpäätöksen laadintaprosessiin ja osaamisen vahvistamiseen sekä tilinpäätöksen laadinnan aikataulutukseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Palveluasumisen paikkojen puutteeseen vastattiin lisäämällä palveluseleitä. Lisäksi ongelmaa helpotti, kun Arpeelaan perustettiin pienkoti vanhuksille yksityisen toimesta. Tehdyistä toimenpiteistä huolimatta meillä on yli 75-vuotiaiden määrään nähden palveluasumisen paikkoja vähemmän kuin vertailukunnissa, siirtoviiveet kasvoivat hurjasti, eivätkä jonot palveluasuntoihin ole lyhentyneet, joten voidaan katsoa, että toimenpiteet eivät ole olleet riittäviä. Sosiaali- ja terveyslautakunta kyllä esitti talousarviossa palveluasumisen paikkojen lisäämistä, mutta budjettia leikattiin eikä siitä syystä paikkoja voitu lisätä. Tämä ei kuitenkaan ole ainoa erikoissairaanhoidon kustannuksia lisäävä asia, vaan ongelma on suurempi johtuen perusterveydenhuollon puutteista ja lisääntyvästä vanhusväestöstä.

Erikoissairaanhoidon kustannukset jatkoivat vuonna 2017 kasvuaan, joten ongelmia ei ole kyetty ratkaisemaan.

Kaupunginhallitus on antanut tarkastuslautakunnalle vastineen vuoden 2016 arviointikertomuksessa esille tulleista kehittämiskohteiden jatkokäsittelystä. Siinä ei ole huomioitu eikä annettu vastinetta sosiaalipalvelujen hallinnon tukipalvelutehtävissä ilmeneviin ongelmiin. Tarkastuslautakunta edellyttää, että asia selvitetään hyvinvointipalveluissa.

Päivähoidon tilanne paheni vuodesta 2016 vuoteen 2017. Tarkastuslautakunta katsoo, että päivähoidon osalta on tehty edellisen vuoden aikana useita joustavia ratkaisuja ja tilannetta on pyritty helpottamaan. Laadullisesta näkökulmasta päivähoidon kuormittuminen aiheuttaa kuitenkin riskejä. Tarkastuslautakunta huomioi, että lakisääteisten vaatimusten lisäksi on tarkasteltava tilojen toimivuutta lapsimäärän kasvaessa, pääsyä oman alueen päivähoidon, päivähoitopaikan pysyvyyttä ja tutun henkilökunnan pysyvyyttä. Ryhmiä perustettiin ja lopetettiin, toimipaikkoja muutettiin ja pääsy oman alueen päivähoidon ei ollut aina mahdollista. Tämän ei katsota olevan ideaali tilanne näiden näkökulmien valossa. Paikkojen puutteen vuoksi myös kaupunginvaltuuston määrittelemä ostetun palvelun raja ylitettiin ja tarkastuslautakunta huomauttaa, että asiassa on toimittu vastoin valtuuston päätöstä.

Kielikoulusta aiheutuneita kustannuksia tulee tarkastella suhteessa saavutettuun hyötyyn. Kaupungin omaleimaisuuden kannalta kielikoulun säilyttäminen puoltaa paikkansa. Kustannukset oppilasta kohti ovat kuitenkin korkeat verrattuna omaan opetukseen. Kaupungin talouden kannalta tällä on merkitystä ja siksi tuleekin pohtia, millaisiin toimenpiteisiin Tornion kaupungin tulee ryhtyä kustannusten pienentämiseksi. Tilaongelma on edelleen yksi merkittävä tekijä kielikoulun osalta. Uuden koulurakennuksen rakentaminen lisäisi kielikoulun kustannuksia huomattavasti. Tilaongelman ratkaisemiseksi Tornion kaupunki onkin tarjonnut entisen Tornion yhteislyseon lukion tiloja kielikoulun käyttöön. Kielikoulun oppilasmäärien väheneminen ja varsinkin yläkoulun oppilaiden siirtyminen takaisin Tornioon omaan lähikouluunsa edellyttävät selvitystä siitä, kuinka kustannustehokasta ja tarkoituksenmukaista kielikoulun säilyttäminen on.

Tietosuoja- ja tietoturva-asioiden resurssit ovat todella vähäiset, mutta niiden puitteissa tietosuoja-asetuksen vaatimukseen on pyritty vastaamaan. Työtä on hankaloittanut myös se, että kansallinen lainsäädäntö on vielä päivittämättä tietosuoja-asetuksen mukaiseksi. Tietosuoja-asetuksessa on tullut esiin myös erilaisia tulkintoja ja esim. kättä ohjeistuksia ja malleja erilaisista asioista on alkanut tulla vasta nyt alkukevästä 2018 tietosuojavaltuutetun (tietosuojaviranomaisen) sivuille.

4 VALTUUSTON ASETTAMIEN TAVOITTEIDEN JA NIIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

4.1 Toiminnalliset tavoitteet ja toteutuminen

4.1.1 Tornion kaupungin johtamis- ja ohjausjärjestelmän periaatteet

Tornion kaupungin yhteiset arvot olivat vuonna 2017 asiakaslähtöisyys, luovuus, kestävä kehitys ja yhteistyökykyisyys. Nämä arvot ovat olleet perustana kaupungin johtamisessa sekä henkilökunnan ja koko organisaation toiminnassa.

Kaupungin johtaminen perustuu kaupunkistrategiaan, taloussuunnitelmaan, talousarvioon sekä muihin kaupunginvaltuuston päätöksiin. Kaupunginvaltuuston hyväksymä strategia osoittaa toiminnan tavoitteet. Hallintokunnat määrittelevät vuosittain talousarvio ja –suunnitelmaehdotuksessa miten ne toteuttavat strategiaa ja omaa perustehtäväänsä tavoitteellisesti edellä mainitut arvot huomioiden. Kaupungin virastot, laitokset ja tytäryhteisöt tukevat vuositavoitteillaan strategian toteuttamista.

Kaupungin toimintaa ohjaava uusi hallintosääntö hyväksyttiin 30.1.2017 ja se tuli voimaan 1.6.2017. Sen myötä Tornion kaupungin organisaatorakennetta uudistettiin.

Kaupunginvaltuusto vastaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta, käyttää kaupungin päätösvaltaa ja siirtää kaupungin päätösvaltaa hallintosäännön määräyksillä. Se on myös Tornio-konsernin toiminnan ylin ohjaaja, joka kuntalain 14 §:n mukaan päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Vuoden 2017 aikana konserniohjauksesta on vastannut hallintosäännön 24 §:n perusteella kaupunginhallituksen alaisuudessa toimiva konsernijaosto.

Kaupunginhallitus johtaa kaupungin toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kaupunginhallitus vastaa kaupungin toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta sekä kaupungin henkilöstöpolitiikasta ja kaupungin sisäisestä valvonnasta sekä riskienhallinnan järjestämisestä.

Kaupungin konsernijohtoon kuuluvat hallintosäännön mukaisesti kaupunginhallitus, konsernijaosto ja kaupunginjohtaja sekä muut erikseen nimetyt viranhaltijat.

Kaupunginjohtaja johtaa kaupunginhallituksen alaisena kaupungin hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa. Kaupunginjohtaja toimii kaupunginhallituksessa käsiteltävien asioiden esittelijänä ja vastaa asioiden valmistelusta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

Tarkastuslautakunta

Organisaatorakenne on uudistettu hallintosääntöuudistuksen yhteydessä. Se on selkeyttänyt ja suoraviivaistanut tehtävien hoitoa ja varmistanut osaltaan edustuksellisen demokratian toimivuutta ja toteutumista. Aiemmin lautakuntien toimintaa ohjanneiden johtosääntöjen sisällyttäminen yhteen asiakirjaan (hallintosääntöön) on ollut tarpeellinen toimenpide.

4.1.2 Keskushallintopalvelut

4.1.2.1 Riskien hallinta, sisäinen valvonta ja palvelujen sujuvuus

Tornion kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 28.4.2014. Uusi hallintosääntö otettiin käyttöön 1.6.2017, mutta sisäistä valvontaa toteutettiin vuonna 2017 vielä kaupunginvaltuuston 17.12.2012 hyväksymän hallintosäännön mukaisesti.

Tornion kaupungilla toteutettiin riskienarviointi keväällä 2016. Pohjana on ollut Kuntaliiton ohjeistus ja riskienarviointilomake.

Toiminnallisten riskien osalta henkilöstön saatavuuden ongelmat näkyvät erityisesti lyhytaikaisten sijaisten rekrytoinnissa hyvinvointipalveluissa. Lisäksi erityisasiantuntijoiden saatavuudessa tulee lähivuosina olemaan ongelmia (esim. psykologit ja sosiaalityöntekijät). Tilinpäätösasiakirjan mukaan suurten ikäluokkien eläköityminen saattaa aiheuttaa lisääntyviä ongelmia kunnallisten palvelujen tehokkaaseen tuottamiseen.

Rahoitusriskien osalta arvioidaan korko-, valuutta-, likviditeetti- sekä luottoriskiä. Lainat ovat euromääräisiä, joten niihin ei liity valuuttariskiä. Toimintamenoihin sisältyy avoin SEK-kurssiriski kielikoulun osalta.

Tornion kaupunkikonsernissa ei ole päätoimista sisäistä tarkastajaa eikä kontrolleria. Tilintarkastusyhteisön suorittamassa talous- ja henkilöstöhallinnon prosessien ja kontrollien tarkastuksessa (11.9.2017) suositeltiin kiinnittämään sisäisen tarkastuksen toimintaan huomiota; sisäisen tarkastuksen ohjeistus tulisi olla riittävän tarkalla tasolla määritettynä ja sen tulisi olla ajan tasalla ja vastata konsernin organisaatiomuutoksia ja vastuunjaossa tapahtuneita muutoksia. Ohjeistuksen noudattamista tulisi myös valvoa konsernissa riittävästi.

Tornion kaupungilla ei tällä hetkellä ole sellaisia avoimia ympäristökysymyksiä, joilla olisi olennaista vaikutusta kaupungin taloudelliseen tulokseen tai asemaan tai toiminnan kehitykseen. Tilinpäätöksessä taseeseen sisältyy tulevia ympäristövelvoitteita varten varattu pakollinen varaus noin 1,14 miljoonaa euroa, jolla katetaan mm. Miukin alueen puhdistusvelvoitteet.

Tarkastuslautakunta

Tilintarkastaja on suosittanut 11.9.2017 antamassaan väliraportissa päivittämään sisäisen valvonnan ohjeistuksen.

4.1.2.2 Elinkeinojen kehitys

Tornion kaupungin elinkeinoelämässä ei kokonaisuutena koettu vuonna 2017 suuria muutoksia. Merkittävänä hankkeena pidettävä LNG-laitoksen rakennustyöt etenivät aikataulussa ja tässä yhteydessä on kehitetty myös Arctio-alueen yleiskaavaa. Tornion merkittävin työllistäjä Outokumpu teki hyvän taloudellisen tuloksen, mikä on näkynyt myös Torniossa positiivisesti. Tulevaisuuden suunnitteluun liittyi Europan 14-arkkitehtuurikilpailuun osallistuminen, jonka tarkoituksena on ydinkeskustan kehittäminen edelleen elinvoimaisuuden näkökulmasta.

Tornion kaupungin elinkeinopalveluista vastaa kehitysyhtiö Team Botnia Oy. Merkittävässä roolissa on elinkeinoryhmä, joka muodostuu kaupungin virkamiesjohdosta ja Team Botnian toimitusjohtajasta. Ryhmä kokoontuu lähes joka viikko maanantaina. Tällä pyritään takaamaan elinkeinoelämään liittyvien asioiden sujuvuus päätösten valmistelussa.

Kaupungin elinkeinoelämän tukipalveluihin käyttämä rahasumma on alle 700 000 euroa vuosittain. Vertailun vuoksi todettakoon, että Kemi käyttää elinkeinopalveluihin yli 1,2 milj. €.

Keskeisenä mittarina on työttömyysaste, joka kehittyi vuoden aikana suotuisasti pudoten noin kolme prosenttiyksikköä. Tarkemmat tilastot työpaikkojen kehityksestä tulevat jälkijunassa. Vuoden 2017 tilinpäätöksen yhteydessä on käytössä vasta vuoden 2015 tieto. Sen perusteella työpaikkamäärä on jatkanut laskevaa kehitystä, mikä on tämän vuosikymmenen jatkunut trendi. Positiivisena signaalina on kuitenkin se, että ainoa sektori, jolla työpaikat lisääntyivät, oli yksityisen sektorin työpaikat. Tämä katkaisi vuodesta 2011 jatkuneen kehityksen.

LNG-terminaali on kohonnut Arktisen LNG-teollisuuspuistoon Tornion Röttässä.

Tarkastuslautakunta

Hyväksytyin kaupunkistrategian mukaan yksi merkittävimmistä asioista on yksityisen sektorin työpaikkojen lisääminen. Tämän tavoitteen seuraamista varten pitäisi kyetä saamaan tuoreempaa tilastoa työpaikkojen kehityksestä, jotta päätöksenteossa on reaaliaikainen tieto olemassa strategian noudattamiseen.

Kaupungin asukasluvun hidaskasvu yhdessä vanhenevan väestön kanssa näyttäisi johtavan työpaikkojen määrän supistumiseen myös julkisella sektorilla. Myöskään uusien yritysten perustamista ei näytä muuttavan yrittäjänä toimivien henkilöiden määrää Torniossa.

Työttömyyden osalta on tapahtunut hyvää kehitystä, joskin on syytä muistaa hyvä yleinen taloudellinen tilanne. Torniossa on havaittu rakentamisessa merkittäviä piikkejä isojen teollisten ja kaupallisten investointien osalta. Mittavilla hankkeilla on merkittävä aluetaloudellinen merkitys. Kaupungin on omalta osaltaan pidettävä huolta isojen toimijoiden mahdollisuuksista Torniossa laajentaa omaa toimintaansa. Outokumpu Oyj on ilmoittanut Kemin kaivoksen merkittävästä laajennusinvestoinnista, joten tällä on merkitystä myös Tornion elinkeinoelämälle.

Torniossakin tapahtui sama historiallinen käänne, kuin mitä koko maassa. Syntyvien määrä oli ensi kertaa hyvin pitkiin aikoihin pienempi kuin kuolleiden määrä. Ainoa Tornion väkilukua tukeva ryhmä on nettosiirtolaisuus.

4.1.2.3 Alue-, seutu- ja kansainvälinen yhteistyö

Tornion kaupungin yhteistyötahot

Tornion kaupungin kansainväliseen toimintoihin ovat ystävyyskaupunkitoiminta, jäsenyys Tornionlaakson neuvostossa ja Perämeren kaaren yhdistyksessä. Lisäksi seudullisesti Tornio on jäsenenä Meri-Lapin kehittämiskeskuksen toiminnassa. Yhteistyötahoja on monia ja rahalliset panokset kohtuullisen pieniä.

Provincia Bothniensis on Tornio-Haaparannan vuonna 1987 perustama yhteistyöelin, jonka kautta pääasiassa rajayhteistyötä hoidetaan. Kaupunkien välinen yhteistyö on kuitenkin kohtuullisen suoraviivaista eri toimialojen kohdalla. Virkamiehet ja hallintoalat hoitavat yhteyksiään tarkoituksenmukaisella tavalla.

Torniolaakson neuvosto käsittää kunnat Ruotsin ja Suomen puolelta Torniojoen varrelta sekä Norjan puolelta rajakunnat. Torniolaakson neuvoston toiminnanjohtajan toimipiste on Haaparannalla. Tornion kaupungin puolesta edustajana neuvoston kokouksissa on toiminut kehitysjohtaja Sampo Kangastalo. Neuvoston tavoitteena on kehittää rajayhteistyötä Tornionjoen varrella. Yhteistyö juontaa juurensa vuodesta 1923. Vuosikymmenten varrella yhteistyö käsitteli esim. rajakauppaa, kalastusoikeuksia ja liikenneyhteyksiä joen yli. Tornionlaakson neuvosto on kuntayhtymä ja se on tässä muodossa perustettu 1987.

Meri-Lapin kehittämiskeskus on seudun kuntien yhteistyöelin, mukana on myös Haaparannan kunta. Sen tehtävä on edistää alueen edunvalvontaa ja toimia keskusteluelimenä kuntien johdon välillä. Viime vuosina kehittämiskeskuksen toiminta on muuttunut EU-hankkeiden rahoittamisesta yksittäisten ajankohtaisten kärkihankkeiden kehittämiseksi. Käytännössä tämä on näkynyt seutuvaltuuston muuttumisena seutufoorumiksi.

Perämeren kaaren yhdistys toimii Suomen ja Ruotsin puolella. Jäsenenä on Perämeren rannikon kuntia ja seutukuntia. Toimipaikka on Haaparannalla. Tornio on jäsenenä yhdistyksessä Meri-Lapin kehittämiskeskuksen kautta.

Ystävyyskaupunkitoiminnassa Tornion ystävyyskaupungit ovat olleet jo vuosia seuraavat:

- Devizes (Iso-Britannia)
- Hammerfest (Norja)
- Ikast (Tanska)
- Kirovsk (Venäjä)
- Szekszard (Unkari)
- Vetlanda (Ruotsi)

Ystävyyskaupunkitoiminta on käsittänyt viime vuosina kaupunkien johdon vierailut toisilla paikkakunnilla. Tornion kaupungin puolesta vierailuille on osallistunut kaupunginvaltuuston ja -hallituksen jäseniä.

Tarkastuslautakunta

Tornion kaupungin kansainvälinen yhteistyö hajaantuu moneen suuntaan. Tämä on pitkälti maantieteen aiheuttama seikka. Tästä johtuen Tornion kaupungin pienet resurssit hajaantuvat. Monen toimijan yhteistoiminta ei voi olla kaikkien tehokkainta. Kansainvälisesti ja taloudellisesti merkittävää sijaintia tulisi pystyä hyödyntämään entistä tehokkaammin Tornion kaupungin elinkeinoelämää ja kulttuuria hyödyttäväksi. Johtoajatuksena täytyy olla kaupunkistrategiassakin tärkeänä kohteena mainittu työpaikkojen lisäys.

Haaparannan kunnan kanssa tehtävään yhteistyöhön tulee kannustaa kaikilla tasoilla itse toimijoiden välisillä suorilla yhteyksillä. Yleisellä tasolla mutkattomat ja luottamukselliset suhteet kaupunkien johdon välillä ovat oleelliset, mikäli vastaan tulee yllättäviä tilanteita.

Tornionlaakson neuvoston toimintaa on vuonna 2017 leimannut julkisuudessa hyvin esillä ollut Silkkitie-hanke. Kyse on ratayhteydestä Skandinavian ja Kiinan välillä, jossa on mukana kehittämissyhtiötä itärajalta. Logistiikan kannalta hanketta ei voi pitää aivan vähäisenä, koska tavarajunaliikennettä on syntynyt jo itäisestä Suomesta Kiinaan. Reitin laajentuminen Ruotsiin lisää aivan ehdottomasti työllisyyttä Torniossa. Haasteelliseksi yhteistyön Tornionlaakson neuvostossa tekee jäsenkuntien kiinnostuksen puute yhdistyksen toimintaa kohtaan. Tulisi löytää lisää yhteisiä toimintatavojen tekijöitä jäsenkuntien välillä, jolloin edunvalvonta ja mahdollinen hanketoiminta muodostuisi luontevaksi. Neuvoston strategiassa näyttäisi olevan Tornionjokeen liittyvä matkailu tällainen painopiste.

Meri-Lapin kehittämiskeskus toiminnassa on näkynyt maakuntamalliin siirtymisestä vastaaminen. On tärkeää, että varsinkin Lapin maakunnassa Kemi-Tornio alue kykenee pitämään yhtä. Maakunnan tasolla seudulliset erityispiirteet eivät ole järin hyvin tunnettuja. Julkisuudessa näkyvä työ on ollut Kemi-Tornio lentokentän palvelujen kehittäminen. Mittarina tulisi pitää Kemi-Tornio lentokentän matkustajamääriä ja lentojen tarjonnan kehitystä.

Kehittämiskeskus toiminnassa muutoin näkyy seudun elinvoiman kehittäminen. Laadittu esite yrityksille kuvaa hyvin koko seutukunnan voimaa ja taloudellista volyymia houkuttelevalla tavalla. Vahva taloudellinen toimeliaisuus kiinnostaa aina muuta yritystoimintaa ja sen pitäisi houkuttaa myös uusia toimijoita. Puhutaan ns. klustereista, joissa toimijat vahvistavat toisiansa ja synnyttävät siten kasvua monella tapaa.

Perämerenkaari Bothnian Arc -yhdistyksen toiminnan osalta on vaikeampi tehdä johtopäätelmiä vuoden 2017 osalta. On epäselvää, mikä projekti on itse Perämeren kaaren yhdistyksen itsensä hallinnoima vai sitten joidenkin jäsenkuntien keskinäinen hanke. On tärkeää, että Tornio on osana esim. Pohjoisen korkeakoulujen yhteistyöverkostossa. On syytä pohtia, onko Perämerenkaari Bothnian Arc -yhdistys järkevin tapa hoitaa yhteyksiä, vai pitäisikö toimijoiden itsensä rakentaa suorat yhteydet. Oletettavasti näin on tapahtunutkin.

Ystävyyskaupunkitoiminnan merkityksellisyyttä ja toimintaa tulisi tarkastella kriittisesti.

Kaupungin strategian toteutumisen kannalta pitää huolehtia siitä, että kaupunki asettaa eri toimijoille omalta osaltaan selvät tavoitteet.

4.1.2.4 Hallintopalvelut

Henkilöstö

Henkilöstön määrä vuoden 2017 lopulla oli kokonaisuudessaan 1376 työntekijää.

Talouden tasapainottamisen yksi pääteko on ollut henkilötyövuosien vähentäminen 60 henkilötyövuodella kuuden vuoden sisällä. Kahdessa vuodessa on vähennetty 39,4 henkilötyövuotta, joista viime vuonna vähennettiin 22,4 henkilötyövuotta.

Henkilöstömäärä 31.12.2017	Miehet	Naiset	Yhteensä
Vakinaiset	125	855	980
Määräaikaiset	61	335	396
- joista työllistettyjä	16	36	52
Yhteensä	186	1190	1376

Kokoaikaiset	1169
Osa-aikaeläkeläiset	12
Osa-aikaiset, muut	170
Sivutoimiset	25
Palkattomalla työ-/virkavapaalla olevat	85

Henkilöstön poistuma on tapahtunut pääsääntöisesti eläkkeelle jäävien määrässä, joita vuonna 2017 oli 56. Tornion kaupungin henkilöstössä on 15 % yli 60-vuotiaita työntekijöitä, joka aiheuttaa henkilöstövaihdoksia myös lähitulevaisuudessa. Kevan arvion mukaan vuosittain eläköityy noin 45-50 henkilöä. Eläköitymisen myötä naisten osuus työntekijöiden määrässä on entisestään kasvanut ollen tällä hetkellä 86,4 %.

Henkilöstön kehittämisen näkökulmasta keskeistä vuonna 2017 oli osallistuminen kaupunkistrategian laadintaan. Tornion kaupunki osallistuu myös Kuntaliiton uudistuva kunta- hankkeeseen (USO), jossa keskeistä on henkilöstön ja esimiesten osallistuminen ja valmistautuminen uudistuvaan kuntaan. Muutokseen valmistautuminen ja työntekijöiden osallisuus kehitystyössä on katsottu tärkeäksi muutoksessa olevassa toimintaympäristössä.

Valmistautuminen sote- ja maakuntaudistukseen on vienyt resursseja.

Henkilöstön sairauslomat lisääntyivät vuoteen 2016 nähden, mutta positiivista on, että varhaiseläkeperusteinen mak-suosuus on pysynyt Torniossa edelleen alhaisena verrokkikuntiin nähden. Lyhyet sairauslomat ovat vertailussa keskiarvossa, mutta pidemmät sairauslomat pysyvät alhaisempina vertailukuntiin nähden. Työhyvinvoinnin merkitys työssä jaksamisessa on nähty olevan tärkeässä roolissa ja ennaltaehkäisevään työhön sekä varhaiseen puuttumiseen on panostettu resurssien puitteissa mm. varhaisen tuen mallilla, Aino Activella ja sporttipassilla. Työhyvinvointikeskustelut kattavat koko organisaation.

Perheille parasta – työniloa työntekijöille -hanke alkoi vuonna 2015 ja sen tulokset alkoivat jo näkyä vuonna 2017. Hankkeen tavoitteena on mm. yhteistyön kehittäminen, työhyvinvoinnin huomioonottaminen ja asiakasosallisuus asiakkaiden tarpeiden lähtökohdista. Hankkeen päättyessä 2018 tarkoituksena on kuvata, miten työntekijöiden työhyvinvoinnin osatekijät huomioidaan palvelujen kehittämistä koskevissa muutostilanteissa.

Tarkastuslautakunta

Henkilötyövuosien vähentäminen on tapahtunut hallitusti eläköitymisen ja tehtävien järjestelyjen kautta. On kuitenkin alati kiinnitettävä huomiota työntekijöiden kuormitukseen henkilöstön määrän vähentyessä ja tehtävien yhdistämisessä.

Sairauslomien lisääntymisen osalta tarkastuslautakunta on nostanut esiin yhteyden henkilötyövuosien vähenemiseen, mutta kasvulle ei ole löydetty yhdistävää tekijää ko. yksiköiden osalta, joissa sairauslomat ovat lisääntyneet. Tilannetta on syytä myös jatkossa seurata.

Perheille parasta – työniloa työntekijöille -hankkeen katsotaan olevan mittava muutos ja esimerkillinen uudistus myös työntekijöiden työhyvinvoinnin kannalta, jonka kautta saavutetut hyödyt tulee sisällyttää pysyväksi toimintaan. Työhyvinvointiin panostaminen ja työntekijöiden ottaminen mukaan kehitystyöhön ovat tärkeässä roolissa muuttuvassa toimintaympäristössä.

Taloushallinto

Talous- ja hankintapalvelujen toimiala vastaa Tornion kaupungin taloushallinnosta ja hankintapalveluista. Toimialan keskeisiin tehtäviin kuuluvat kaupungin kirjanpidon hoitaminen sekä tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen laatiminen. Taloushallinto huolehtii myös konsernijaoston asioiden valmistelusta. Toimialaan on keskitetty lisäksi hankintapalvelut.

Taloushallintoon on rekrytoitu uusia henkilöitä ja henkilöstöresurssit ovat tällä hetkellä riittävät. Koko talouden raportointi on keskitetty talouspalveluiden hoidettavaksi.

Taloushallinnon ehkäpä suurimpana haasteena on soten, maakunnan ja Länsi-Pohjan yhteisyrityksen talouteen tuomat epävarmuustekijät.

Tarkastuslautakunta

Kirjanpidon sekä tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen laadinnassa on havaittu puutteita. Tarkastuslautakunta kehottaa taloushallintoa kiinnittämään erityistä huomiota päivittäisen kirjanpidon ja reskontrien tarkkuuteen ja täsmäytykseen sekä ottamaan huomioon tilintarkastajan antamat suositukset.

Tietosuoja ja tietoturva

Tornion kaupunki kerää palveluja tuottaessaan monenlaista tietoa kuntalaisista ja kerättyä informaatiota käsitellään viranomaisten tietojärjestelmissä. Tietojärjestelmät ovat siten digitaalisen toimintaympäristön keskeisiä elementtejä. Vuonna 1999 voimaan tullessa laissa viranomaisen toiminnan julkisuudesta sen yhtenä tavoitteena on hyvän tiedonhallintatavan kehittäminen. Hyvän tiedonhallintatavan lisäksi laissa on korostettu myös tietojärjestelmien sisältöä, laatua ja käyttöä.

Tietojärjestelmien ylläpito on Tornion kaupungissa laajasti ulkoistettu. Tämä ei kuitenkaan poista kaupungin vastuuta tietojen lakisääteisestä suojaamisesta. Tietohallinnon tärkeänä tehtävänä onkin saada koko kaupungin henkilöstö sitoutumaan vahvaan tietosuojan ja -turvan noudattamiseen. Lisäksi korostuu ulkoistettujen palvelujen valvonta ja laadun tarkkailu.

EU:n tietosuoja-asetus eli GDPR (General Data Protection Regulation) astuu voimaan 25.5.2018 ja sitä sovelletaan lähtökohtaisesti kaikkeen henkilötietojen käsittelyyn. Tietosuoja-asetusta täydennetään ja täsmennetään kansallisella tietosuojalainilla, joka tulisi ehdotuksen mukaan voimaan samana päivänä kuin EU:n tietosuoja-asetus. Uuden tietosuoja-asetus tuo uusia tietosuoja- ja henkilötietojen käsittelyä koskevia velvoitteita. Yksi keskeisistä elementeistä on osoitusvelvollisuus, jonka mukaan rekisterinpitäjän on osoitettava, että se noudattaa tietosuoja-asetusta. Rekisterinpitäjän henkilötietojen käsittelyn dokumentointivelvollisuutta on myös lisätty.

Tarkastuslautakunta

Kaupungin tulee huolehtia siitä, että EU:n tietosuoja-asetuksen ja kansallisen tietosuojalain vaatimusten täyttämiseksi on riittävät henkilöresurssit. Lisäksi henkilöstön valmiuksiin on kiinnitettävä huomiota, jotta tietosuoja-asetuksen velvoitteet voidaan täyttää. Kaupungin tulee huolehtia myös siitä, että ostopalveluna hoidettavien palvelujen taso vastaa tietosuoja-asetusta. Henkilöstön kouluttaminen tietoturvalliseen toimintatapaan on jatkuva prosessi ja tietohallinnon riskien kartoittamisen tulee olla säännöllistä.

Työllisyyden edistäminen

Mittarina työllisyyden edistämisen osalta on työttömyysasteen kehitys, työmarkkinatukimaksujen määrä, kuntakokeilun toteuma ja työllisyysohjelman toteuma.

Torniossa oli vuoden 2017 joulukuussa Lapin ELY-keskuksen tilastojen mukaan 1 304 työtöntä työnhakijaa ja työttömyysprosentti oli 12,8 %. Verrattuna muihin Lapin kuntiin työttömyys oli keskimääräistä alemmalla tasolla, mutta valtakunnallisesti hieman keskimääräistä korkeammalla. Joulukuussa 2016 Torniossa oli kaikkiaan 1 624 työtöntä työnhakijaa ja työttömyysaste oli 15,8 %. Vuonna 2017 työttömyysaste laski noin 3 %. Avoimien työpaikkojen määrä oli korkeimmillaan sitten vuoden 2011.

Nuorten kesätyösetelillä työllistettiin yrityksiin ja yhdistyksiin yhteensä 268 nuorta 99 yritykseen tai yhdistykseen 2-4 viikon työjaksoihin. Työllistettyjen määrä on hieman laskenut edelliseen vuoteen verrattuna, mutta työsuhteet ovat olleet pidempiä ja työllistävien yritysten määrä on hieman noussut.

Pitkäaikaistyöttömien työmarkkinatuesta Kelalle takaisin maksettava summa laski ensimmäistä kertaa vuoden 2015 jälkeen. Vuoteen 2015 asti Kela peri sakkomaksuja yli 500 päivää työttöminä olleiden osalta, mutta sen jälkeen maksu, ns. ”sakkomaksu”, on peritty yli 300 päivää työttöminä olleilta. Tämä muutos on nostanut kuntien ”sakkomaksuja” merkittävästi.

Yhteistyön tiivistäminen eri osapuolten kesken muuttuvassa toimintaympäristössä on nähty tarpeelliseksi ja kokeilujen uusien toimintatapojen tuloksia pyritään hyödyntämään tulevassa maakunnassa ja tulevaisuuden työllisyyden hoidossa.

Tornio aloitti Lapin alueellisen työllisyyskokeilun 1.8.2017 Kemin, Kemijärven, Rovaniemen ja Sodankylän kanssa. Kokeilun tavoitteena on ollut kehittää pitkäaikaistyöttömille suunnattuja palveluja ja luoda toimintamalli, joka edistää työllistymistä asiakaslähtöisesti. Toimenpiteiden tarkoituksena on edistää pääsyä työmarkkinoille, vähentää pitkäaikaistyöttömyyttä ja siitä aiheutuvia menoja julkiselle taloudelle sekä edistää uusien työpaikkojen ja yritysten syntymistä ja yritysten kasvua.

Palveluvastuu siirtyi Lapin TE-toimistolta kunnille 1.8.2017 alkaen. Kunnat ovat ottaneet niille siirtyviin asiakkaisiin yhteyttä syksystä alkaen. Tornion asiointipiste on sosiaalitoimiston tiloissa (osoitteessa Keskikatu 69).

Tarkastuslautakunta:

Aktiivinen ote työllisyyden hoitamisessa on tuottanut tulosta ja on omiaan vastaamaan muutokseen, joka työllisyyden hoitoon liittyvässä toimintaympäristössä on meneillään. Uusien toimintamallien kehittäminen sekä yhteistyön parantuminen eri osapuolten kesken parantavat mahdollisuuksia työvoiman tarpeen ja tarjonnan kohtaamiseen.

Kesätyösetelin käyttöönoton avulla byrokratiaa on pystytty purkamaan ja työhönnotosta on tullut sen avulla yrittäjille helpompaa. Siinä on onnistuttu. Niin ikään paikallisesti luotu Tornion malli sekä työvoimalasäätiön kehittämä Kartoitusjakso -malli ovat esimerkkejä ennakkoluulottomasta kehittämistyöstä.

4.1.3 Hyvinvointipalvelut

4.1.3.1 Yleistä

Hyvinvointipalvelut on elänyt keskellä merkittävää muutosta; epävarmuustekijöitä tulevista on ollut paljon. Viime vuoden toiminnassa ja taloudessa historiallisen SOTE-päätöksen valmistelu ja yhteisyrityksen perustaminen näkyivät työpanoksessa, jota valmistelu vaati. Muutoin vuosi on verrannollinen aiempiin vuosiin palvelujen järjestämisen osalta.

Nopeasti ikääntyvän väestön tarpeet toivat paineita taloussuunnitelmaan.

Hyvinvointipalveluiden ulkoiset toimintakulut ja erikoissairaanhoidon yhteensä:

Vuosi	Ulkoiset toimintakulut	Erikoissairaanhoidon
2016	77.843.235	29.087.248,19
2017	76.624.150	30.518.224,75

Erikoissairaanhoidon osalta kulut nousivat 1 430 976,56 euroa vuoteen 2016 verrattuna.

Tarkastuslautakunta

Vuotta 2017 siivitti sote-valmistelu ja sen luoma epävarmuus niin henkilöstön keskuudessa kuin palvelujen tuottamisenkin osalta. Se, että ei tiedetä miten ja missä palvelut tullaan jatkossa järjestämään, on tietysti painetta aiheuttava tilanne palvelujen suunnittelussa, työyhteisössä ja myös kuntalaisten keskuudessa. Omien kustannusten hillitsemisessä onnistuttiin kuitenkin erittäin hyvin, koska talousarvio oli näiden osalta jopa ylijäämäinen, joka parantaa hyvinvointipalvelujen tulosta erikoissairaanhoidon ylittyessä 3,4 miljoona euroa.

4.1.3.2 Terveyspalvelut

Sairaanhoitajavetoinen vuonna 2016 aloitettu päiväpoliklinikka -toiminta on edelleen palvellut hyvin kuntalaisia ja saanut kiitosta.

Lääkäreiden vastaanotolle pääsy on toiminut hoitotakuun rajoissa.

Työterveyslääkärin vakanssiin ei ollut hakijoita ja sen myötä palveluita on ostettu ostopalveluina.

Tilinpäätösasiakirjan mukaan lääkärin ja psykologin virkojen määrärahojen jäädyttäminen säästösyistä on vaikuttanut hoitotakuun ja koululaisten terveyspalveluiden toteutumiseen. Sen myötä kustannukset ovat lisääntyneet erikoissairaanhoiton puolella.

Perheille parasta – työniloa työntekijöille -hanke alkoi vuonna 2015 ja sen tulokset alkoivat jo näkyä vuonna 2017. Hankkeen tavoitteena on mm. yhteistyön kehittäminen, työhyvinvoinnin huomioonottaminen ja asiakasollisuus asiakkaiden tarpeiden lähtökohdista. Hankkeen suurimpia harppauksia vuonna 2017 olivat käynnistyneet lasten 2-vuotistarkastukset, sekä koulunuorisotyön aloittaminen yläkouluilla. Vaikuttavuusmittareina hankkeessa on matalan kynnyksen palveluiden käyttö, asiaskokemukset sekä työntekijöiden ja työryhmien palaute.

Virtuaalinen palvelupiste Virtu avattiin Tornion kaupungintalolle syyskuussa 2017. Palvelupisteessä kuntalaiset voivat hoitaa sähköisiä palveluitaan maksutta. Virtusta löytyvät kaikki terveys- ja sosiaalialan palvelut omina yksikköinä.

Tarkastuslautakunta

Hoitotakuu on toteutunut samalla tasolla edelliseen vuoteen verrattuna. Yksi lääkärin virka jätettiin säästösyistä täyttämättä. Vaikka viran täyttämättä jättäminen aiheutti haasteita, lääkärille pääsy toteutui hoitotakuun rajoissa.

Päiväpoliklinikatoimintaa on edelleen kehitetty ja palvelu on saanut kiitosta kuntalaisilta.

Hyvinvointipalvelujen painopistealueena on lasten ja nuorten ennaltaehkäisevien ja avoimuuden palvelujen vaikuttavuus ja toimivuus. Psykologin sekä lääkärin viran jäädyttäminen on kuitenkin aiheuttanut jonoja lasten ja nuorten pääsyssä psykologin palveluihin eivätkä terveystarkastukset ole toteutuneet ajallaan. Säästö on siis kohdistettu painopistealueeseen, joten tavoitteen mukaan ei ole täten toimittu. Perheille parasta – työniloa työntekijöille -hanke on sen sijaan ollut merkittävä parannus, jonka myötä palveluketju ja yhteistyö ovat parantuneet selkeästi. Hankkeen myötä esim. tukipalvelut lapsiperheille ovat parantuneet. Tarkastuslautakunta esittää, että hankkeen luomat toimintatavat sisällytetään pysyvästi toimintaan.

Virtu -palvelupistettä käyttäneiden asiakkaiden käyttökokemukset ovat olleet hyviä.

4.1.3.3 Erikoissairaanhoito, ensihoito ja apuvälinepalvelut

Vuonna 2017 erikoissairaanhoiton kustannukset nousivat 1 430 977 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen verrattuna ja talousarvioon verrattuna tilinpäätös oli 3 431 825 miljoonaa euroa alijäämäinen.

Siirtoviivepäivien määrä on noussut vuodesta 2016 yhteensä 39 päivää ja oli vuonna 2017 yhteensä 126 päivää. Siirtoviivepäiviä syntyy, kun erikoissairaanhoitosta toipuva potilas tarvitsee vielä terveyskeskushoitoa/jatkokuntoutusta eikä hänelle ole vuodepaikkaa terveyskeskuksessa.

Tarkastuslautakunta

Kalliiden siirtoviivepäivien määrä on kääntynyt jälleen nousuun. Se omalta osaltaan lisää erikoissairaanhoiton kustannuksia. Perussyynä nousuun tulee selvittää ja tehdä tarvittavat toimenpiteet, jotta niistä päästään pysyvästi eroon.

Tällä hetkellä Torniossa on Lapin kunnista nopeimmin ikääntyvä väestö, joka on yksi syy erikoissairaanhoiton kustannusten nousuun.

4.1.3.4 Vanhus- ja hoitopalvelut

Vanhus- ja hoitopalvelujen osalta menot alittuivat viime vuonna 990 083 € ja tulot puolestaan ylittivät 138 897 €.

Nopeasti ikääntyvän väestön palvelutarpeet luovat jatkuvan haasteen.

Talousarviossa vanhusten palveluiden kehittäminen olikin yksi hyvinvointipalvelujen painopisteistä.

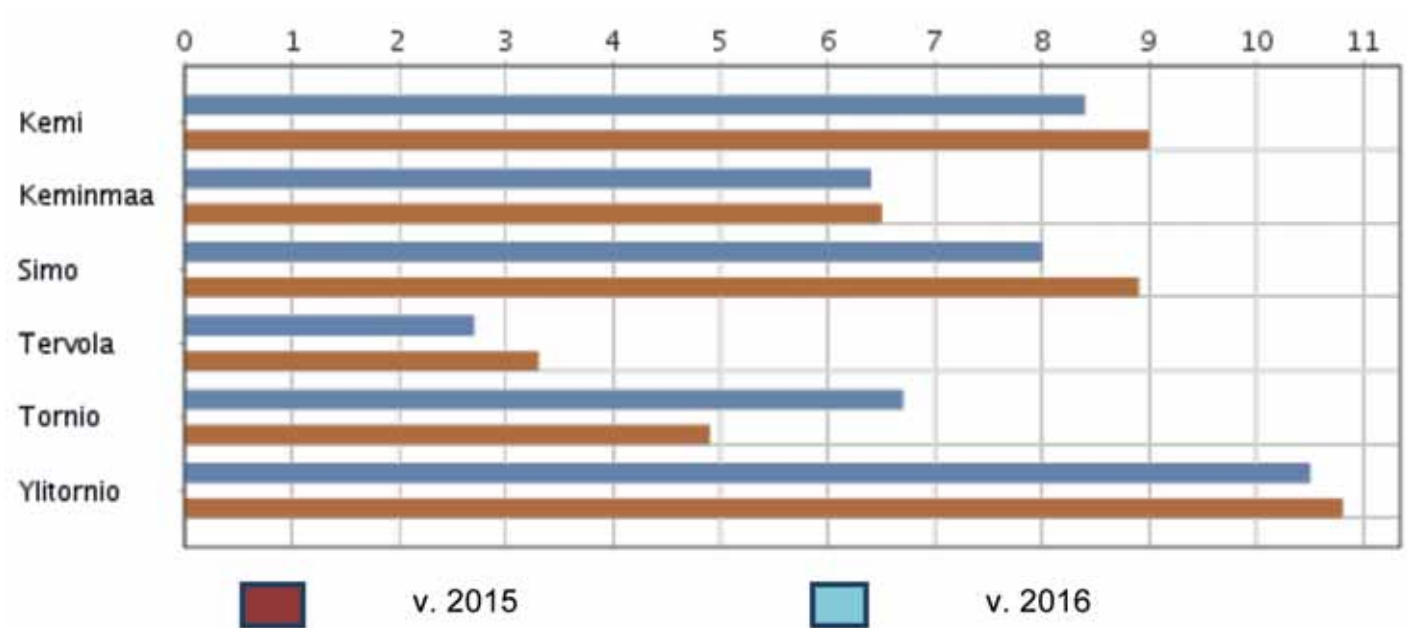
Useamman vuoden valmisteilla ollut Kotisairaalahoidon palvelun käyttöönotto siirtyi vuodelle 2018. Kotisairaalahoidon on lyhytaikaista, sairaalatasoista hoitoa potilaan kotona tai muussa asuinpaikassa, esimerkiksi palvelutalossa. Se voi joko kor-

vata hoidon osastolla tai lyhentää aikaa siellä tukemalla potilaan varhaista kotiutumista.

Tehostetun palveluasumisen ja kotihoidon palvelusetelitoimintaa on lisätty.

Yksityisen perustama Arpelan pienkoti on osaltaan tuonut apua paikkojen riittävyyteen.

Seuraavassa taulukossa on esitetty tehostetun palveluasumisen piirissä olevien 75 vuotta täyttäneiden asiakkaitten määrä (% vastaavan ikäisestä väestöstä) verrattuna muihin kuntiin (taulukko päivitetty 15.11.2017, lähde: www.sotkanet.fi).

Tehostetun palveluasumisen paikkaa jonottavien määrä on vaihdellut kuukausittain. Keskimäärin jonossa on 10-25 henkilöä. Tilanne on ollut vuonna 2017 sama kuin vuonna 2016.

Siirtoviivepäivät ovat lisääntyneet vuodesta 2016: 87 päivästä 126 päivään vuonna 2017.

Tarkastuslautakunta

Vuodeosasto ykkösen kuormitusprosentti on edelleen 100. Tästä johtuen perusterveydenhuollon tarkkailua ja hoitoa vaativa potilas joudutaan usein lähettämään erikoissairaanhoidon Länsi-Pohjan keskussairaalaan. Tästä syntyy merkittäviä lisäkustannuksia. Noussut siirtoviivepäivien määrä on merkinä tästä.

Yli 75-vuotiaista asuu 90,8 % omassa kodissaan ja 21,4 % sai kotihoidon palveluja. Tilasto osoittaa, että Torniossa on lähes kaikkiin vertailukuntiin nähden vähemmän yli 75-vuotiaita palveluasumisen piirissä. Jonoja palveluasumisen paikkoihin ei ole kyetty lyhentämään, joka kertoo, että tehdyt toimenpiteet eivät ole olleet riittäviä.

Palveluiden uudistaminen ja kehittäminen on ensiarvoisen tärkeää ja kotisairaala-toiminta on merkittävä edistysaskel tässä kehitystyössä. Kotisairaala -toiminta vähentää siirtoviivevuorokausista syntyviä erikoissairaanhoidokuluja.

4.1.3.5 Sosiaalityö ja vammaispalvelut

Sosiaalityö

Sosiaalihuollon muuttuva tilanne on haasteellinen hyvinvointipalveluille, erityisesti työntekijöille, mutta myös palvelujen tuottamiselle. Asiakkaiden tilanteet ovat entistä monimutkaisempia ja tämä luo osaltaan haastetta sosiaalityön ammattilaisille.

Perheille parasta – työniloa työntekijöille -hanke on lisännyt yhteistyötä sivistyspalvelun kanssa ja perhetyö on yhdistynyt yhdeksi kokonaisuudeksi hankkeen tuella.

Lastensuojelun ostopalvelukustannukset pienenevät -4,3 % verrattuna vuoteen 2016 ja lastensuojelulain mukaiset suunnitelmat ovat toteutuneet määräajassa.

	2013	2014	2015	2016	2017
Avohuollon sijoituksia	30	14	29	40	36
Kiireellisiä sijoituksia	20	13	11	12	19
Huostaanottoja	6	9	2	2	4
Lastensuojeluilmoituksia	346	322	436	552	535
Avohuollon asiakkaina olleiden määrä	228	206	226	231	198
Vuoden aikana sijoituksessa olleiden määrä	47	54	71	88	88

Taulukossa olevat luvut tarkoittavat lasten määrää.

Perheneuvolan psykologin virka on jo pitempään ollut jäädytettynä. Tämä puolestaan aiheuttaa jonoja palveluun ja mahdollisesti valumaa raskaampiin palveluihin esimerkiksi lastensuojeluun, jolloin uhkana on, että lastensuojelutarve kasvaa.

Yksi iso muutos vuonna 2017 oli toimeentulotuen siirtyminen Kelalle. Tämä aiheutti vaivaa asiakkaille ja päällekkäistä työtä sosiaalitoimistossa. Muutoksen myötä myös epävarmuus leimasi aikuissosiaalityön tulevaisuutta kunnassa. Yhteistyön kehittäminen Kelan kanssa on nähty hyvin tärkeänä tulevaisuudessa.

TE-toimistojen siirrot ja lakkauttamiset, kuten Tornion työvoimatoimiston siirtyminen vuonna 2017 Kemiin, ovat aiheuttaneet sen, että työllistämisen vastuu siirtyi yhä voimakkaammin kuntien vastuulle.

Vammaispalvelu

Kehitysvammaisten asiakkaiden määrä oli vuonna 2017 yhteensä 208 (vuonna 2016 se oli 205). Vuodesta 2015 alkaen asiakkaiden määrä on kasvanut noin kahdellakymmenellä asiakkaalla. Vuoden 2017 alussa avattu uusi 23 asuntoa käsittävä asumisyksikkö Etappitiellä on ollut välttämätön investointi.

Tarkastuslautakunta:

Perhetyö on keskitetty sosiaalitoimeen ja se on maksutonta torniolaisille perheille.

Hallintokuntien ja kolmannen sektorin kanssa kehitetty moniammatillinen yhteistyö, Perheille parasta – työiloa työntekijöille –hanke, on saanut erittäin positiivista palautetta ja on edennyt suunnitelmien mukaan. Hanke on lisännyt hyvinvointia sekä taittanut pitkällä tähtäimellä korjaavien palvelujen kulujen kehityksen.

Kehitysvammaisten palveluasumista on lisätty: Etappitie 1:ssä 23:n asunnon kehitysvammahuollon tukiasunto ja integraatio on tuottanut kustannustehokasta palvelua.

4.1.4 Sivistyspalvelut

4.1.4.1 Yleistä

Sivistyspalvelujen toimialaan kuuluvat varhaiskasvatuspalvelut, peruskoulutus sekä nuorten ja aikuisten koulutus, kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntatoimi sekä Aineen Taidemuseo. Toimialan hallinnolliset päätökset on hallintosääntöuudistuksen myötä tehty 1.6.2017 alkaen sivistyslautakunnassa, elämänlaatulautakunnassa sekä Aineen Taidemuseon johtokunnassa. Tilinpäätösasiakirjan mukaan toimialan toiminta toteutui suunnitellusti, Aineen Taidemuseon osalta toiminnalliset tavoitteet jopa erittäin hyvin.

4.1.4.2 Varhaiskasvatus

Vuonna 2017 ilmeni enenevää päivähoidon tarvetta varsinkin alle 3-vuotiaiden kohdalla. Tähän on varhaiskasvatuspalveluissa vastattu tarjoamalla palveluseleitä perheille. Tornioon perustettu yksityinen päiväkotitoiminta Touhula on tarjonnut päivähoitopalveluita palveluseleiden avulla. Aluksi kaupungilla oli 10 % kiintiö palveluseleiden avulla hoidettavalle päiväkodille, muun 90 % ollessa kaupungin omaa toimintaa. Vuoden 2017 aikana lisääntynyt päivähoidon tarve johti siihen, että loppuvuodesta kaupunki lisäsi palveluseleiden osuutta 20 prosenttiin. Sivistyspalveluiden puolesta on todettu, että tilojen löytäminen päivähoidon toiminnoille on ollut haasteellista.

Vuonna 2016 käyttöön otettu hoitajamitoitus on vaikuttanut päivähoiton toimintaan. Perhepäivähoitajien eläköityminen jatkui. Uusia perhepäivähoitajia ei ole saatu rekrytoitua eläköityneiden tilalle. Tämä on osaltaan vaikeuttanut päivähoitopaikkojen järjestämistä perheiden kannalta sujuvalla ja joustavalla tavalla.

Varhaiskasvatusta arvioidessaan tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota siihen, miten toiminta on kunnassa järjestetty ja mikä on varhaiskasvatuksen pedagoginen toteutuminen. Varhaiskasvatuslain (4 § 1. mom.) mukaan kunnan on huolehdittava lasten päivähoiton järjestämisestä asukkailleen sisällöltään sellaisena ja siinä laajuudessa kuin varhaiskasvatuslaissa säädetään. Varhaiskasvatuksessa olevalla lapsella on varhaiskasvatuslain turvaama oikeus saada suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa.

Päivähoiton kysynnän vaihteluihin vastattiin vuonna 2017 useilla erityisjärjestelyillä. Varsin haasteellinen tilanne syntyi kevät-kesällä 2017 varhaiskasvatuksen päivähoitopaikkojen täyttyessä ja perhepäivähoitajien eläköitymisen myötä. Tilanteesta selvittiin tarvittavin toimenpitein siten, että päivähoiton tilanne vuoden 2017 lopussa oli julkisen palvelutuotannon ja palveluseleillä toteutetun ostopalvelun ansiosta sellainen, että kaikille päivähoitoa tarvitseville oli hoitopaikka pystytty osoittamaan.

Tornion kaupungin varhaiskasvatuksen/päivähoiton tunnuslukuja vuosilta 2016–2017

	Vuosi 2016	Vuosi 2017
Päiväkodeissa	(Varhaiskasvatuslain muutos voimaan) 611 (pelkkään päiväkotihoidon osallistuvat lapset) +173 päivähoitossa olevia esikouluoppilaita	580 (pelkkään päiväkotihoidon osallistuvat lapset) +186 päivähoitossa olevia esikouluoppilaita
Perhepäivähoitossa	77	57
Esiopetuksessa	310 (joista 173 osallistuu myös päivähoitoon)	292 (joista 186 osallistuu myös päivähoitoon)
Päiväkotien käyttöaste	90 %	90 %
Montessori Droppenissa	13 (näistä 2 esiopetusik.)	11 (joista 2 esiop.)
Yksityisen hoidon kuntalisällä		17 lasta (joista 3 esiop.)
Palvelusetelillä Touhulassa		100
Haaparannalla Tornioista		4 (joista 2 esiop.)
Torniossa Haaparannalta		1
Sijoitukset muihin kuntiin	9	3 (Liminka ja Oulu)
Tornioon sijoitetut muiden kuntien lapset	10 (kotikuntakorvaus)	3 (joista 1 esiop.)
Lastenkerhot yhteistyössä seurakunnan kanssa	24 (kerhotoiminta)	25 (kerhotoiminta)
(seurakunta vastaa yhden lastentarhanopettajan palkkakustannuksista)	Lisäksi perhekerhot, joissa lapsia keskimäärin 12 lasta/toimintapäivä.	Lisäksi perhekerhot, joissa lapsia keskimäärin 14 lasta/toimintapäivä.

Haasteena varhaiskasvatuspalvelut näkee vastaamisen vuorohoidon kysynnän tarpeeseen sekä päivähoitopaikkojen riittävyyden, sillä perhepäivähoitopaikat vähenevät perhepäivähoitajien eläköitymisen myötä.

Tarkastuslautakunta:

Varhaiskasvatussuunnitelma tuli käyttöön 1.8.2016. Jotta pedagogisten tavoitteiden saavuttaminen olisi päiväko-deissa mahdollista ja vaivatonta, tulee päiväkotien toimintaympäristöön kiinnittää huomiota. Arjen rutiinien ei pitäisi viedä kohtuuttomasti aikaa varhaiskasvatustavoitteiden saavuttamiselta.

Kaupungin strategiassa oli määritelty, että palvelusetelien avulla ostettavien varhaiskasvatuspalveluiden määrä on enimmillään 10 prosenttia, mutta vuonna 2017 raja ylitettiin. Päivähoitopaikkojen riittävyyden osalta on tarkas-teltava myös oman asuinalueen päivähoidon riittävyyttä, tilojen toimivuutta lapsimäärän kasvaessa, sekä hoitopai-kan muutoksen vaikutuksia. Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota, että hoitosopimukset ovat olleet erilaiset yksi-tyisellä palvelun tarjoajalla verrattuna kaupungin tekemiin sopimuksiin.

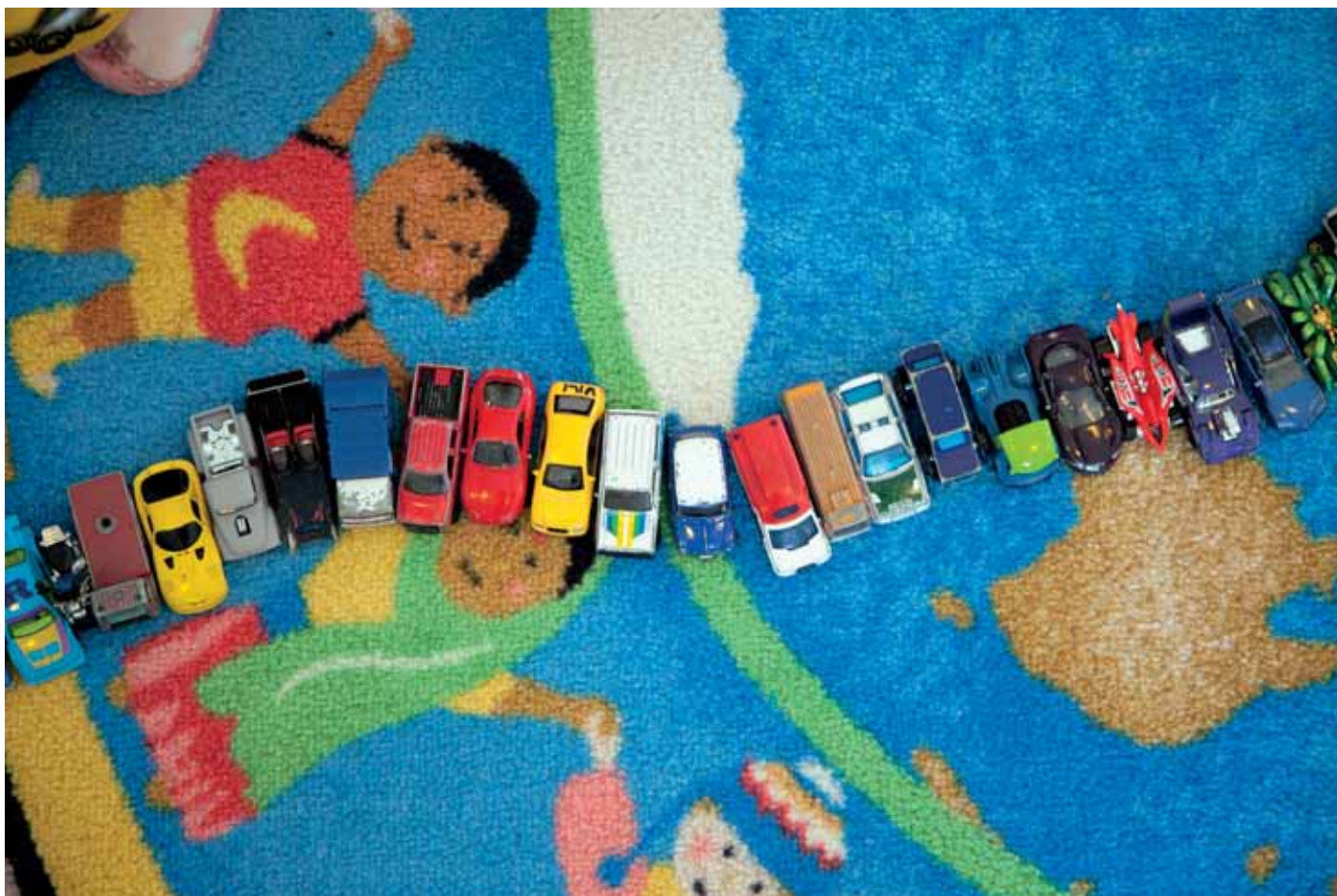
Lakisääteisten julkisten palvelujen siirtäminen yksityisten hoidettavaksi edellyttää palveluntarjoajan valvontaa. Varhaiskasvatuksessa on käytössä koulutuslautakunnassa 11.1.2017 § 3 hyväksytty palvelusetelisääntökirja, johon varhaiskasvatuksen valvonta perustuu. Sivistyslautakunnan tulee kiinnittää huomiota varhaiskasvatusta koskeviin tutkimuksiin ja lainsäädäntöön.

4.1.4.3 Peruskoulutus

Peruskoulun valtakunnallinen uusi opetussuunnitelma on otettu käyttöön vuonna 2016. Torniossa alaluokkien ja yläkoulu-jen seitsemänsien luokkien osalta käyttöönotto tapahtui syksyllä 2017.

Opetussuunnitelmassa on yhteisenä keskeisenä asiana sähköinen oppimisympäristö, johon Tornio on vuonna 2017 suun-nitellut investoivansa 120.000 €. Sivistystoimen mukaan kokonaisinvestointi päätelaitteisiin on kumulatiivisesti 600.000€. Tällä tasolla tilanne on varsin hyvä verrattuna muuhun seutukuntaan. Oppimisympäristön muutoksessa henkilöstön tuke-na on isoilla kouluilla tutor-opettajat ja pieniä kouluja varten on palkattu yksi henkilö. Oppikirjojen tarve on vähentynyt siir-ryttäessä sähköiseen oppimisympäristöön.

Sähköisen oppimisympäristön kannalta tärkeää on myös tietoliikenneyhteydet. Tehokas kuituyhteys on saatu suurim-malle osalle kouluista. Näiden yhteyksien rakentaminen on kaupungin tietohallinnon vastuulla.

Alakoulujen keskimääräinen luokkakoko on saatu pidettyä maltillisella tasolla ja yksittäisten isojen luokkien tilannetta on helpotettu sijoittamalla samanaikaisopettaja avuksi ja lisäämällä luokalle enemmän jakotunteja. Myös yläkoulujen oppilasmäärä on ollut keskimäärin 20 oppilasta/luokka.

Koulunkäyntiavustajia on vakinaistettu 18 ja neljä tointa täytetään keväällä 2018, jonka jälkeen koulunkäyntiavustajien yhteismäärä tulee olemaan 60. Kaupunki sai projektirahoitusta kahteen uuteen etsivään nuorisotyöntekijään 13-16-vuotiaille. Kaikista paras kaveri -projektin avulla on pyritty ryhmäyttämään yläkoululle siirtyviä oppilaita.

Koulupsykologia ei ole saatu rekrytoitua kaupungille yrityksistä huolimatta, vaan on jouduttu käyttämään ostopalveluita. Kielikoulun osalta sopimusta ollaan uusimassa. Uusi sopimus alkaa 1. luokasta syksyllä 2018.

Ennuste alakoulujen oppilasmäärien kehityksestä 2018-2019 ja 2023-2024

Vuosi	Arpela	Hannula	Kaakamo	Karunki	Kiviranta	Kokkokangas	Kyläjoki	Näättsaari	Pirkiö	Seminaari
2018-2019	73	249	91	139	362	277	122	43	57	119
2023-2024	63	253	74	89	396	243	95	43	39	149
Erotus	-10	4	-17	-50	34	-34	-27	+0	-18	30

Tarkastuslautakunta:

Peruskoulutuksen talousarvio on pysynyt hyvin raamissaan ja toimintatuotot ovat ylittäneet hieman budjetoidut tuotot. Toimintakuluissa on puolestaan saatu aikaiseksi hieman säästöjä.

Väestörakenteen muutos on iso haaste myös peruskoululle. Tilinpäätösasiakirjan mukaan kaupungin väkiluku on vähentynyt yhtäjaksoisesti kuusi vuotta peräkkäin 2012-2017. Kouluverkon rakennetta ja esimerkiksi yhdysluokkien muodostamista joudutaan miettimään. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä asiana sitä, että peruskoulun luokkakoot ovat olleet maltillisia ja että suurimpien luokkien osalta on tehty erityisjärjestelyitä.

Opetuksessa on korostunut yksilö ja vastaaminen hänen tarpeisiinsa.

Projektirahoituksen saaminen 13-16-vuotiaiden etsivään nuorisotyöhön on ollut onnistunut satsaus nuorten tulevaisuutta ajatellen.

4.1.4.4 Toisen asteen koulutus

Lukiokoulutus

Tornion yhteislyseon lukion sijoittuminen naapurikuntiin nähden on varsin hyvä, kun verrataan vuoden 2017 kevään ylioppilaskirjoituksista valmistuneet pakollisten aineiden kirjoittajat. Myös kielten kirjoittaminen kiinnostaa, sillä ylioppilaskirjoituksissa jonkin vieraan kielen kirjoittaneiden osuus oli valtakunnan keskitasoa korkeampi.

Tilojen riittävyys on ollut lukiossa ongelmana, sillä ruokasali on mitoitettu pienemmälle opiskelijamäärälle ja ruokailua on jouduttu sen vuoksi porrastamaan. Myös luokkien osalta tilantarve on ollut ilmeinen, ja musiikin ja kuvataiteen opetus onkin jouduttu järjestämään syksystä 2013 lähtien Lappian tiloissa. Tilakysymykseen ollaan osin saamassa ratkaisua, sillä Seminaarin koululta olleet erityisopetusryhmät ovat siirtymässä Lappian tiloihin.

Opetushenkilöstön pätevyys on kiinnitetty huomiota ja lukuvuonna 2017-2018 kaikilla opettajilla on muodollinen pätevyys.

Haaparannan kunnan lukion kanssa tehtävä yhteistyö on ollut aika vähäistä, mutta muu kansainvälinen opiskelijavaihto on kiinnostanut opiskelijoita. Lukiolla on ollut mm. Erasmus KA2 -hanke vuosille 2016-2018 ja uutta hanketta suunnitellaan.

Lukiokoulutuksessa olleet, koulusta eronneet ja kaksoistutkintoa suorittaneet vuosina 2014-2017.

	2014	2015	2016	2017
Lukiokoulutuksessa olevat	336	345	353	346
Lukiosta eronneiden määrä	12	14	17	12
Kaksoistutkintoa suorittavat	112	96	97	103
Yhteensä	448	441	450	449

Tornion yhteislyseon lukion kustannukset ovat valtakunnallista keskitasoa, kun niitä verrataan samankokoisiin kuntiin.

Ammatillinen koulutus

Torniossa toisen asteen ammatillista koulutusta järjestävä koulutuskuntayhtymä Lappia on kulkenut läpi haasteellisen prosessin kehittäessään toimintojaan supistuvien ikäluokkien ja rahoituksen paineessa. Tornion osalta on kyetty pitämään kiinni opetuspaikoista kohtuudella.

Tornion kaupunki suurimpana omistajana on ohjeistanut Lappiaa järjestämään toimintansa siten, ettei omistajilta tarvittaisi toimintaan lisärahoitusta. Tähän Lappia on kyennyt. Osaltaan apuna tässä on ollut koulutuskuntayhtymän vahva taloudellinen asema. Lappian hanketoiminta jatkui vuonna 2017 vilkkaana ja hankesalkun arvo oli hieman yli miljoona euroa.

Lappian hallintosääntö uudistui ja yhtymävaltuusto hyväksyi sen 30.5.2017. Uusi hallintosääntö astui voimaan 1.6.2017. Samalla uudistettiin myös Lappian organisaatiomallia.

Lappia-Koulutus Oy aloitti toimintansa 1.1.2017 ja se on sataprosenttisesti Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä Lappian omistama tytäryhtiö. Yhtiö järjestää osaamisen kehittämisen palveluita pääosin ei-tutkintoon johtavana työvoimakoulutuksena sekä markkinaehtoisena koulutuksena.

Tarkastuslautakunta

Lukion opiskelijamäärät ovat kehittyneet pienenevistä ikäluokista huolimatta hyvin. Tämä kertoo Tornion yhteislyseon lukion houkuttelevuudesta.

Opiskelijoiden opiskelumahdollisuuksiin tulee kiinnittää huomiota niin, ettei kenenkään lukiokoulutus jää kiinni rahasta. Joukkoliikenne tulee järjestää niin, että se palvelee myös lukiolaisia.

Opettajaresurssien yhteiskäyttö Lappian kanssa ei ole järkevää, koska oppilaitoksilla on erilainen vuoden kulku ja työ, myös opettajakelpoisuusvaatimukset ovat pääosin erilaiset. Kansainvälisyys ja opiskelijavaihto ovat myös lukio-koulutuksen vetovoimatekijöitä, joten niihin on hyvä kiinnittää huomiota.

Lappia on hankerahoituksella vahvistanut oman toiminnan ja työelämän kehittämistä. Ammatillisen koulutuksen valtionosuuksien pieneneminen on luonut uusia toimintamalleja koulutuksen toteuttamiseen. Opiskelu on siirtynyt yhä enemmän työpaikoilla tapahtuvaan työssäoppimiseen ja opintojen suorittamiseksi opiskelijalle voidaan aikaisemmista opinnoista riippuen räätälöidä erilaisia opintopolkuja. Tarkastuslautakunta katsoo, että ammatillisen koulutuksen kehittäminen on ollut määrätietoista ja innovatiivista.

4.1.4.5 Kirjasto

Kirjaston toiminnassa merkittävä muutos vuonna 2017 on ollut uuteen kirjastojärjestelmään siirtyminen. KOHA-järjestelmä on kaikki Lapin kirjastot kattava järjestelmä, joka mahdollistaa saman kirjastokortin käytön kaikissa Lapin kuntien kirjastoissa. Samoin eri kirjastojen aineistokokoelmat ovat jokaisen lappilaisen käytössä. Järjestelmänvaihdoksen aikana lainaustoiminta ei ollut mahdollista, mikä näkyy vuoden 2017 tilastoissa pienenä laina- ja kävijämäärien laskuna.

Toinen merkittävä nosto on seutukirjaston perustamisen selvittäminen Meri-Lapin alueelle. Selvitystyö alkoi vuonna 2017 Simon kunnan sivistyslautakunnan aloitteesta ja selvitystyö jatkuu vuoden 2018 puolella.

Kirjaston tunnuslukuja vuosilta 2015-2017

Vuosi	Asukasluku	Lainaaaja	Lainaaaja/as.	Kokonaislainaus	Kokonaislainaus/as.	Toimintakulut	Toimintakulut/as.
2017	22 117	6 510	29,43	234 883	10,62	1 029 961	46,57
2016	22 199	6 518	29,36	253 059	11,40	1 076 674	48,50
2015	22 322	6 684	29,94	263 106	11,80	1 062 373	47,59

Kirjastoaineistokulut/asukasluku Torniossa ja vertailukunnissa vuosina 2015-2017

Vuosi	Kemi	Tornio	Keminmaa	Raahe	Iisalmi
2015	4,80	4,77	7,68	5,93	7,90
2016	6,06	4,60	7,50	5,83	7,47
2017	6,42	4,45	8,94	5,59	7,36

Lähde: tilastot.kirjastot.fi

Tarkastuslautakunta

Kirjaston käytössä KOHA-järjestelmään siirtyminen monipuolistaa kirjastoaineistojen saatavuutta asiakkaille, mikä on hyvä ja merkittävä asia. Tämä ei kuitenkaan poista kirjaston oman aineiston kehittämistyötä etenkin lasten, nuorten ja eri vähemmistöjen osalta. Kirjastoaineistokulut per asukas -taulukko kertoo, että lähikuntiin ja asukasluvullisesti samankokoisiin kaupunkeihin verrattuna Tornio ei tässä valossa anna mahdollisesti riittäviä resursseja kirjastoaineiston kehittämiseen eikä täten tue kirjaston tavoitetta tukea asukkaiden henkistä hyvinvointia ja yhdenvertaista oikeutta tietoon ja elämyksiin.

4.1.4.6 Aineen taidemuseo

Aineen taidemuseo on Torniossa merkittävä ja tunnettu ympärivuotinen kulttuurikohde ja vetovoimatekijä. Yhdessä kirjaston ja maakuntamuseon kanssa muodostuu selkeä seudullinen eri kulttuurialojen keskittymä. Aineen taidemuseon painopiste vuonna 2017 oli Suomi100. Kävijämäärä vuoden aikana oli n. 17800, jossa on pientä laskua.

Aineen taidemuseon toimintakulut kaupungille olivat 2017 noin 450 000 €, jolloin asukasta kohden kulu oli n. 25 €/kävijä.

4.1.4.7 Maakuntamuseo

Tornionlaakson maakuntamuseo käsittää maantieteellisen alueen Simosta Muonioon sekä Haaparannan kunnan. Museolla on opetusministeriön myöntämä asema Länsi-Pohjan maakuntamuseona. Vuotta 2017 leimasi Suomi100 -juhlavuosi maakuntamuseon näyttelyissä ja muissa toiminnoissa.

Merkittävä muutos vuonna 2017 oli maakuntamuseon siirtyminen kulttuuri- ja nuorisolautakunnan alaisuudesta elämäntieteiden lautakunnan alaisuuteen. Maakuntamuseon kehittäminen ja toiminnan arviointi kuuluvat museon johtokunnalle, johon kuuluu yhteistoimintasopimuksen mukaisesti edustaja myös Haaparannan kunnasta.

Maakuntamuseon muita toimenpiteitä ja tehtäviä ovat olleet mm. neuvonta ja dokumentointimatkat seutukunnan alueella, lausuntojen antaminen museon toiminta-alueen erilaisiin rakennushankkeisiin museokulttuuriselta näkökannalta.

Maakuntamuseon kävijämäärä oli 7300. Maakuntamuseon kulut kaupungille on vuosittain noin puoli miljoonaa euroa. Kävijää kohden kulut ovat 67 €/kävijä.

Tarkastuslautakunta

Sekä Aineen taidemuseo että Maakuntamuseo ovat merkittäviä kulttuurillisia ja sivistäviä toimijoita kaupungissamme. Kävijämäärän selkeä eriäväisyys pistää silmään, mutta tässä on huomioitava museoiden osin erilainen rooli. Aineen taidemuseolle on merkittävä kävijävirta mm. koulu yhteistyössä ja puolestaan Maakuntamuseolla painottuu tutkiva ja hallinnollinen rooli esim. paikallishistorian säilymisessä ja tuntemisessa. Toimintoja on kuitenkin hyvä kehittää jatkuvasti ja oppia sekä omaksua puolin ja toisin hyviä käytäntöjä suhteessa eri asiakasryhmiin.

4.1.4.8 Kansalaisopisto

Kansalaisopisto toimii elämänlaatulautakunnan alaisuudessa. Sen toiminta perustuu pitkälti valtionosuusjärjestelmään. Edellisiin vuosiin verrattuna kursseja oli toteutettu hieman vähemmän, mutta opetustunteja ja osallistujia oli hivenen enemmän.

4.1.4.9 Nuorisotoimi

Nuorisotoimi siirtyi hallintosääntöuudistuksessa elämänlaatulautakunnan alaisuuteen. Aikaisemmin se oli kulttuuri- ja nuorisolautakunnan alaisuudessa.

Nuorisotoimen tehtävä on järjestää monipuolista toimintaa torniolaisille nuorille heidän vapaa-aikanaan. Kiinteitä toimipaikkoja nuorisotoimella on neljä, Suensaarella Aaltonen, Kivirannalla Messi ja Putaalla Nuorkka. Lisäksi pelitalo Serveri aloitti Messin yhteydessä. Yhteensä nuorisotilojen käyntimäärä oli 9096, jossa on nousua vajaa tuhat käyntiä.

Nuorisotoimi on suorittanut vuoden 2017 aikana erilaisia hankkeita ja projekteja.

4.1.4.10 Kulttuuritoimi

Kulttuuritoimen budjetti oli noin 250 000 €. Sen tehtäviin kuuluu järjestää ja välittää virikkeellisiä ja korkeatasoisia kulttuuripalveluita ja vaalia paikallista kulttuuriperinnettä. Kulttuuritoimisto järjestääkin mm. perinteikkään Kalotti Jazz&Blues festivaalit, Peräpohjolan markkinat ja Tornio-viikon.

Vuonna 2017 henkilöstössä tapahtui muutoksia, kun tapahtumatuottajan toimi päätettiin perustaa.

4.1.4.11 Liikuntatoimi

Liikuntatoimi jakaantui hallinnollisesti vuonna 2017. Liikuntapaikoista ja muista ulkoisista puitteista päättää tekninen lautakunta, kun taas sisältöasioista ja tapahtumista päättää elämänlaatulautakunta. Tämä jaottelu on toistaiseksi sujunut ilman isompia ongelmia, mutta myös tuonut epätietoisuutta varsinkin kuntalaisten osalta liikuntatoimen toiminnasta.

Pohjan Stadionin kehittämiseksi tehtiin vuonna 2017 vuonna useampi aloite, mutta ne eivät johtaneet konkreettisiin toimenpiteisiin. Tapahtumien osalta vuosi oli suunnitelmien mukainen.

Tarkastuslautakunta

Kansalaisopiston toimintaa tarkastellessa voidaan katsoa, että toiminta on tehostunut ja kansalaisopisto käyttää hyvin käytettävissä olevat resurssit.

Nuorisotoimen osalta hankkeita on suunniteltu ja toteutettu hyvin ja uusia toimintamuotoja ja yhteistyömahdollisuuksia on etsitty ja toteutettu aktiivisesti. Olisi kuitenkin tulevaisuutta ajatellen hyvä, että Torniossa toimivan nuorisoneuvoston roolin tulisi olla selvemmin yhteydessä nuorisotoimen hallintoon, jotta nuorten ääni tulisi kuuluviin.

Nuorisotoimen äänen kuuleminen kielikouluasiassa oli hyvä merkki osallisuuden ja kuulemisen kehittymisestä lasten ja nuorten asioissa.

Kulttuuritoimen puolella Kalotti Jazz&Blues -tapahtuma koki toivottua uudistumista, mikä on positiivinen asia. Myös tapahtumatuottajan toimen perustaminen kertoo kaupungin tahtotilasta kehittää monipuolisesti kulttuuritarjontaa.

Liikuntatoimen toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet hyvin ja talousarviossa asetetut tavoitteet on pääosin saavutettu suunnitellulla tavalla. Haaparannan uimahallin kanssa on tehty yhteistyötä, jotta liikuntaryhmät ovat voineet kokoontua myös oman uimahallin remontin aikana.

Tornion kokoisessa kaupungissa ei ole ollut vastuuhenkilöä liikuntatoimenjohtaja -nimikkeellä nyt pariin vuoteen verrattuna muihin vastaavan kokoiisiin kaupunkeihin. Torniolaisten hyvinvoinnin- ja terveyden edistämiseksi tehtävän ennaltaehkäisevän työn tuloksellisuuden kannalta liikuntatoimenjohtaja on tarpeellinen tulevaisuudessa. Liikuntatoimen hajaantuminen kahden eri lautakunnan alle voi entisestään hankaloittaa nykyisillä resursseilla tehtävää työtä.

4.1.5 Tekniset palvelut

4.1.5.1 Yleistä

Teknisten palvelujen toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin suunnitellulla tavalla ja taloudelliset tavoitteet hyvin.

4.1.5.2 Kunnallistekniikka

Vuoden 2017 osalta tarkastuslautakunta kiinnitti yhä edelleen huomiota teiden kunnossapidon korjausvelan kasvuun. Tekninen lautakunta on hyväksynyt seuraavat katusuunnitelmat vuonna 2017: Holmankoskenkatu, Kostekuja, Lappalaisentie, Vesaisenkatu sekä Thurevikinkadun ja Koskenrannantien liittymäalueet. Näistä Holmankoskenkatu ja Kostekuja on uudisrakentamista asemakaavoitetulle alueelle. Lisäksi on kunnostettu vuonna 2011 hyväksytyyn suunnitelman mukaisesti Halituskatu välillä Kauppakatu-Satamakatu. Päälystyskohteita tekninen lautakunta on hyväksynyt vuonna 2017 seuraavasti:

Kiviranta: Opistontien eteläosa ja Lohirysänkatu

Pirkkiö: Mattilankatu ja Kirkkoputaantie

Suensaari: Puutarhakatu/Satamakatu, Länsiranta

Raumo: Heikkurisaarentie

Lisäksi: Reunakivien korjaukset, paikkaukset, kaivojen nostot

Kaupunki antaa yksityisteille avustusta perusparannuksiin, jos he hakevat ja saavat avustuksen myös Lapin ELY-keskukset. ELY-keskuksen avustus on ollut 50 % ja siihen päälle kaupunki on myöntänyt avustusta 20 %. Haku on jatkuva ja tiekuntia kannustetaan sitä hakemaan. Yleensä avustusta markkinoidaan siinä vaiheessa kun tiekunnat ovat yhteydessä kaupunkiin tien huonoon kuntoon liittyen, mutta myös muutoin. Ely-keskus myös osaltaan tiedottaa omasta avustuksestaan. Vuonna 2017 tällaisia hankkeita ei ollut vireillä. Enimmillään perusparannusavustuspäätöksiä on tehty 2-3 kappaletta/vuosi. Yksitysteiden avustuksiin (kunnossapito + perusparannus) on ollut 2017 käytettävissä yhteensä 63 000 euroa. Tästä noin 23 000 euroa jaettiin kunnossapitoavustuksina, joten avustusta jäi käyttämättä noin 40 000 euroa.

Liikuntatoimen kenttien ja reittien ylläpito siirtyi kunnallistekniikan kunnossapitoyksikköön vuonna 2017.

Tarkastuslautakunta

Kaupungin tiestö rappeutuu eri kaupunginosissa vauhdilla. Tarkastuslautakunta katsoo, että tiestön korjausvelan kasvuun on kiinnitettävä kaupungin päätöksenteossa huomiota ja laadittava ohjelma korjausvelan pienentämiseksi. Myös Tornion Vesi Oy:n korjausinvestoinnit ovat osittain sidoksissa kaupungin kaava-alueiden katujen perusrannuspäätöksiin.

Ensiapuna tehtävää tiestön paikkausta ei vuonna 2017 suoritettu kaikkialla kevään aikana roudan sulamisen jälkeen, vaan esimerkiksi Kivirannalla Opistontien pohjoisosassa liikennöintiä haittaavat kuopat paikattiin vasta loka-kuun 2017 jälkeen.

Johtuen yksityisteiden omasta aktiivisuudesta, taloudellisesta tilanteesta ja tiedottamisen puutteesta, perusrannushakemukset ovat jääneet vähäisiksi. Tarkastuslautakunta katsoo, että asian osalta on kehittämistarpeita, mm. tiedottamisen ja aktiivisuuden kannustamisen osalta.

Liikenneturvallisuuteen tulee kiinnittää huomiota maantiestön osalta keskusteluin Ely-keskuksen kanssa ja katujen osalta huomioimalla kaikenikäiset liikkujat niin jalan, pyörällä kuin moottoriajoneuvoin, kaupunkiympäristön turvallisuutta havainnoiden, esimerkiksi säännöllisin riskikartoituksin.

Kuntalaispalautteen pohjalta tarkastuslautakunta kehottaa kiinnittämään huomiota kaupungin ylläpitämien kenttien ja reittien ylläpitoon käyttäjiä huomioiden, mm. kauden aloitus säätilanteen sen salliessa ja säännöllinen ylläpito. Tässä tulisi kiinnittää huomiota myös eri käyttäjäryhmien erilaisiin tarpeisiin, mm. esikoululaisten lähiladut. Säännöllinen liikuntapaikkojen ylläpito kannustaa eri-ikäisiä kuntalaisia liikunnan pariin.

4.1.5.3 Kaavoitus ja mittaus

Maanhankintaa on suoritettu maapoliittisen ohjelman mukaisesti. Kaavoituksessa valmistui Färinmäen asemakaava sekä pienempiä yritysten tarpeista lähteneitä kaavamuutoksia. Myönteistä palautetta toimijoilta on tullut liittyen kaupungin palveluihin kaavoituksessa, tonttitarjonnassa ja rakennusvalvonnassa. Arctio – Tornion arktisen LNG-puiston osayleiskaava-työ käynnistettiin.

EUROPA 14 –suunnittelukilpailu pidettiin 13.2.-30.6.2017. Suomen kohteisiin (Tornio, Oulu, Helsinki) saatiin yhteensä 55 kilpailuehdotusta, joista 19 Tornion ja Haaparannan yhteiseen suunnittelukohteeseen. Tornion kilpailun voitti suomalainen työryhmä ehdotuksellaan Two Cities One Heart.

Kärkihankkeista Manga LNG-terminaalin rakennustyöt valmistuivat Röyttäessä. Toiminnan täysimääräinen aloitus testausvaiheen jälkeen on syksyllä 2018. Kyläjoen maalogistiikkakeskus ja Tornio - Laurila -radan sähköistys eivät ole edenneet.

Tarkastuslautakunta

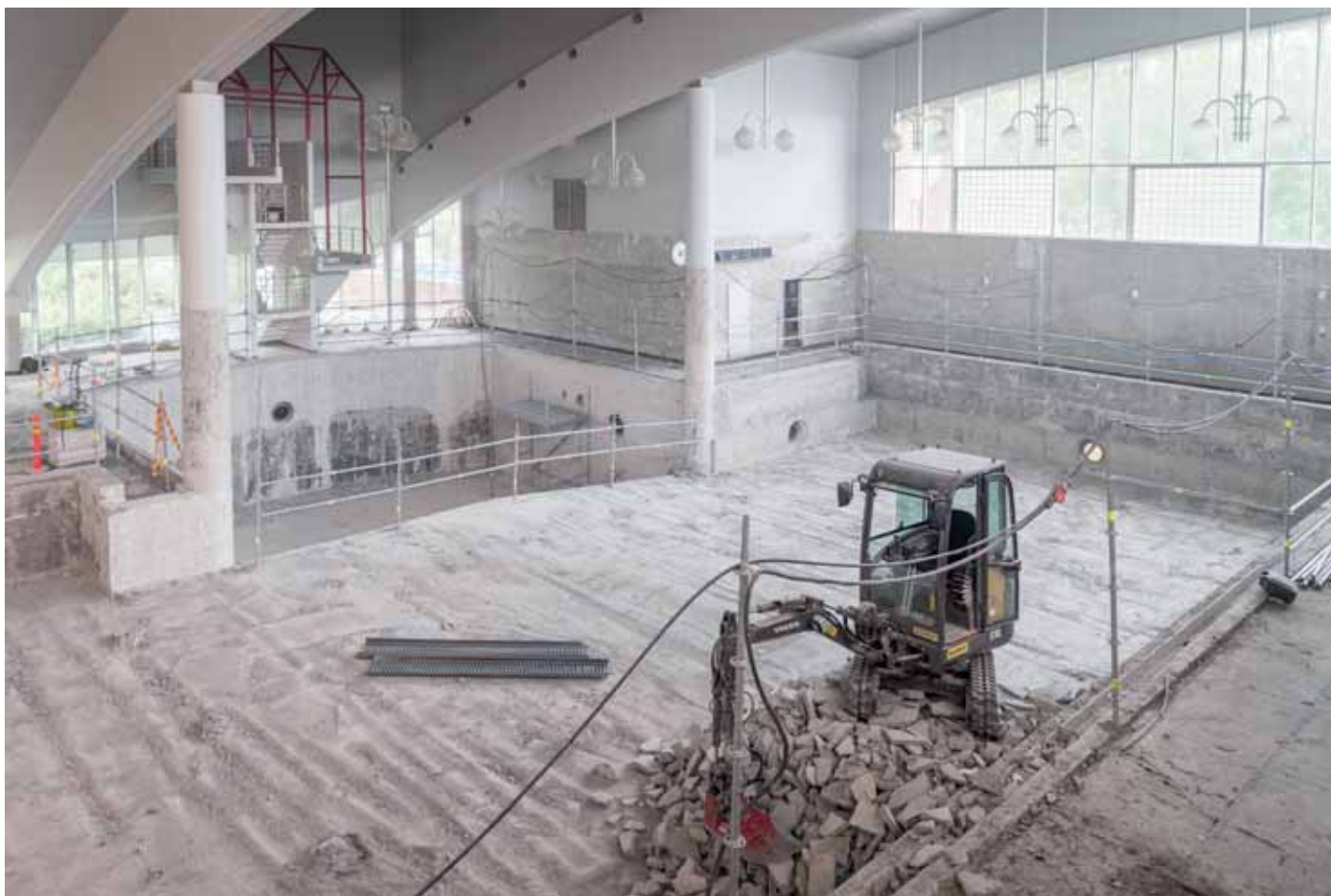
Useimmat asemakaavoituskohteet viivästyvät verrattuna voimassaolevaan maapoliittiseen ohjelmaan sekä kaavoituskatsaukseen. Kuitenkin tarjontaa tonteista on koko ajan. Yksityisten omistamien tonttien rakentumista ei ole edistetty maapoliittisessa ohjelmassa linjatulla tavalla, mm. auttamalla tonttien markkinoinnissa.

EUROPA 14 –suunnittelukilpailu oli Tornion osalta suosittu ja on myös tuonut myönteistä julkisuutta Torniolle. Arkkitehtikilpailun onnistuminen antaa hyvät lähtökohdat kilpailualueen maankäytön suunnittelulle. Suunnittelussa tulee huomioida alueen nykyisten käyttömuotojen jatkuvuuden turvaaminen.

4.1.5.4 Tilapalvelut

Kaupunkikonsernilla on paljon tyhjiä tiloja. Samanaikaisesti eri toimialoilla tulee esiin tilatarpeita. Lisäksi kaupunkikonsernin omistamissa kiinteistöissä on jatkuvasti kunnossapitotarpeita liittyen esimerkiksi kiinteistöjen käyttöturvallisuuteen ja käytettävyyteen. Omaisuusriskin hallitsemiseksi Tornion kaupungilla on investointien pitkäaikainen suunnitelma, jonka mukaan korvausinvestointeja kohdistetaan sellaisiin kohteisiin, joissa niiden tarve on suurin.

Uimahallin peruskorjaus käynnistettiin elokuussa 2017. Rakennusurakoitsijan valintaan tarjouksen jättivät kolme paikallista yritystä, joista valittiin halvimman tarjouksen jättänyt TSV-Rakennus Oy, huomioiden laatukriteerit urakoitsijoiden kelpoisuusvaatimuksin. Uimahalli avataan suunnitelman mukaan yleisölle jälleen syksyllä 2018.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta katsoo, että kaupunkikonsernin tilatarpeita, kunnossapitotarpeita sekä käyttämättömiä kiinteistöjä olisi verrattava kokonaisuudessaan toisiinsa esimerkiksi asettamalla erillinen työryhmä asian koordinoimiseksi seuraavissa asioissa: kiinteistöjen käyttöaste, käyttötarkoituksen muutos, kiinteistön myynti/purkaminen.

Uimahallin peruskorjaus on Tornion kaupungin suurin investointi tällä hetkellä. Urakoitsijoiden valinnat on tehty avoimen tarjousmenettelyn perusteella. Käyttöönottovaihe tulee suunnitella peruskorjauksen kuluessa ja siinä olisi hyvä kiinnittää huomiota käyttäjien kaksikielisyyteen. Näin saataneen investoinnille paras käyttöarvo.

4.1.5.5 Jätehuolto (Perämeren jätelautakunta)

Perämeren jätelautakunnalla on jätteenkuljetusrekisteri. Jätteenkuljetusrekisteriä on ajantasaistettu vuoden 2016 alusta lähtien. Jätteenkuljetusrekisterin perusteella laskutetaan jätehuollon perusmaksua. Selvittämättömiä kiinteistöjä oli vielä vuoden 2017 päättyessä noin 800 kpl. Syys-joulukuussa 2017 ei laskutuksesta sekä muistutusten ja kohtuullistamishakemusten käsittelystä johtuen ole ehditty selvittää selvittämättömiä kiinteistöjä. Näitä on mm. kuolinpesien osalta, muulla kuin yhden asunnon talo tai vapaa-ajan asunto olevien rakennusten osalta sekä kiinteistöjen osalta, jotka eivät ole vastanneet vuoden 2017 osalta lähetettyyn kyselyyn rakennuksen tilasta. Myös rekisterin ylläpito vaatii jatkuvaa päivittämistä osoitteenmuutosten, rakennuksen omistajavaihdosten sekä vuokralaisten vaihtumisen osalta. Lisäksi rakennuksia puretaan, jää tyhjilleen ja otetaan käyttöön sekä käyttötarkoitus muuttuu. Jätehuollon perusmaksun käyttöönotto on lisännyt myös jätemaksuista tulevien muistutusten sekä jätemaksun kohtuullistamishakemusten määrää. Vuonna 2017 kohtuullistamishakemuksia käsiteltiin 585 kpl ja muistutuksia 113 kpl.

Jätehuollon asiakaskortti otettiin käyttöön syyskuussa 2016. Jokainen jätehuollon perusmaksun maksanut vakinainen tai vapaa-ajan asunto saa käyttöönsä asiakaskortin. Asiakaskortilla saa tuoda maksullista jätettä vakituudesta asunnosta neljä kertaa tai vapaa-ajan asunnosta kaksi kertaa vuodessa veloitusetta Jätekeskus Jäkälään tai ekoasemille. Kortin saavat käyttöönsä myös rivitalo- ja kerrostaloasukkaat. Asiakaskortin käyttöönottoneiden määrät ja niiden käyttö on kasvanut. Vuoden 2017 loppuun mennessä asiakaskortteja oli otettu käyttöön 12 734 kpl. Vuonna 2017 vakituista asunnoista kirjattiin asiakaskorteille 19 434 maksullisen jätteen vastaanottoleimausta (ns. ilmaiskäynti). Näistä Kemlin Vilmilän ekoasemalle on kirjattu suurin osa, (12 170 kpl). Vapaa-ajan-asunnoista kirjattiin 657 ilmaiskäyntiä. Hyötyjätteiden ja vaarallisten jätteiden osalta asiakaskortin lukeminen ei vähennä asiakaskorttiin sisältyvien käyttökertojen määrää. Kuitenkaan näiden osalta kaikki käynnit eivät ole rekisteröityneet, koska asiakkaat eivät ole antaneet lukea asiakaskorttia niiden osalta.

Jäkälä ja ekoasemat yht. vakituinen asunto	
Etu	Summa
Ilmaiskäynti	19 434
Laskutettava	80
Käteis-/korttimaksu	578
Vaarallinen jäte	2 581
Hyötyjäte ilmainen	6 948

Jäkälä ja ekoasemat yht. vapaa-ajan asunto	
Etu	Summa
Ilmaiskäynti	657
Laskutettava	2
Käteis-/korttimaksu	17
Vaarallinen jäte	74
Hyötyjäte ilmainen	220

Jäkälä vakituinen asunto	
Etu	Summa
Ilmaiskäynti	5 762
Laskutettava	72
Käteis-/korttimaksu	107
Vaarallinen jäte	1 561
Hyötyjäte ilmainen	4 044

Jäkälä vapaa-ajan asunto	
Etu	Summa
Ilmaiskäynti	259
Laskutettava	2
Käteis-/korttimaksu	5
Vaarallinen jäte	61
Hyötyjäte ilmainen	141

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta esittää, että jätehuollon neuvontaa ja tiedotusta lisätään, jotta asiakaskortin esittämistä ei pidettäisi uhkana korttiin sisältyvien käyttökertojen menettämiseksi tuotaessa hyötyjätteitä ja vaarallisia jätteitä, ja jotta asiakaskortin käyttö ekoasemilla ja Jätekeskus Jäkälässä lisääntyisi edelleen etenkin vapaa-ajan asuntojen osalta.

4.1.5.6 Ympäristöpalvelut (Meri-Lapin ympäristölautakunta)

Tilinpäätöstietojen mukaan toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet suunnitellusti ja rakennetun ympäristön laatu on kohentunut. Henkilöstössä on ollut runsaasti sijaisten tarvetta, mutta sijaisuusjärjestelyt ovat toimineet hyvin.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelusihteerin virka muutettiin ympäristötarkastajan viraksi ja virka täytettiin 23.5.2017.

Eläinlääkintähuolto

Valvontaeläinlääkärin virka täytettiin 28.3.2017. Koulutuksiin on osallistunut yhdeksän henkilöä, koulutuspäiviä 4,1. Eläinlääkärikäyntejä on ollut 7474 kpl, joista suurin osa pieneläinvastaanottokäyntejä.

Ympäristöterveysvalvonta

Meri-Lapin ympäristöterveysvalvonnassa suurin osa resursseista on käytetty terveydensuojelu- ja elintarvikevalvontaan. Myös eläinsuojeluvalvontaan, tupakkalain valvontaan ja eläintautivalvontaan on kohdistettu resursseja. Kuluttajaturvallisuuteen liittyvät tehtävät ovat siirtyneet valtiolle (VALVIRA). Terveydensuojelun valvonnassa, elintarvikevalvonnassa ja tupakkalain valvonnassa on valvontasuunnitelma toteutunut pääsääntöisesti (70-90 %). Tähän on ympäristöterveydenhuollon vuoden 2017 valvonnan toteutumista koskevassa raportissa mainittu perusteluina tilapäinen vajaus henkilövoimavaroissa sairastumisten ja virantäyttövaikeuksien muodossa. Raportin mukaan suunnitelmalliseen toimintaan ja sen seurantaan aiotaan panostaa enemmän. Terveystarkastajan virka täytettiin 28.3.2017.

Rakennusvalvonta

Rakennustilaston mukaan Tornion osalta myönnettyissä rakennusluvissa (437 kpl) on kasvua vuoteen 2016 verrattuna. Tosin asuntojen määrässä (79 kpl) mitattuna määrä on laskenut. Suunnittelutarve- ja poikkeamiskorjauksien (16 / 26 kpl) määrä on pysynyt suunnilleen ennallaan.

Ympäristökatselmuksia järjestetään Tornion, Keminmaan ja Tervolan alueilla. Rakennusjärjestyksen mukainen ympäristökatselmus suoritettiin Torniossa 31.5.2017. Katselmuksesta tehdään muistio, joka ympäristöpäällikön mukaan pyritään viemään Meri-Lapin ympäristölautakunnalle tiedoksi. Katselmuksiin osallistuvat eri henkilöt ja käytännöt muistion laadinnasta vaihtelevat kunnittain, samoin kuin muistion tuominen lautakunnan käsittelyyn. Itse muistiota tärkeimpiä ovat kuitenkin ne toimenpiteet, joihin katselmuksen perusteella ryhdytään. Toimenpiteet voivat olla rakennuksiin kohdistuvia korjaus- tai purkukehotuksia tai alueen siistimiskehotuksia.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta huomioi, että eläinlääkintähuollon henkilöstöä on koulutettu kiitettävästi, mutta tilat ovat toiminnan kannalta haasteelliset.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan ympäristöterveysvalvontaan tulee varata riittävät ja välittömät resurssit vakavissa sairaustapauksissa, toimintaa tulee toteuttaa valvontasuunnitelman mukaisesti ja valvontasuunnitelman toteutumista tulee seurata säännöllisesti.

Ympäristökatselmuksista on tarpeen informoida ympäristölautakuntaa.

5 KAUPUNKIKONSERNI

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida kaupunkikonsernia koskevaa tavoiteasettelua ja tavoitteiden toteutumista sekä konsernijohdon toiminnan tuloksellisuutta. Tarkastuslautakunnan tiedonsaantioikeus konserniyhtiöistä rajoittuu konsernijohdon raportointiin ja kaupungin viranomaisten hallussa oleviin asiakirjoihin.

Uudessa kuntalaissa on omistajapolitiikan ja konsernijohtamisen säännöksiä uudistettu, laajennettu ja selkeytetty vastaamaan moninaista konsernirakennetta. Kuntalain uudet säännökset omistajaohjauksesta (§ 46), tytäryhteisöjen toiminnasta ja konserniohjeista (§ 47) tulivat voimaan 1.6.2017.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi uuden konserniohjeen lokakuussa 2017 ja omistajaohjauspolitiikan asiakirja on päivitetty.

Kaupungin tytäryhteisöjä ohjaa yhteisöjen omien asiakirjojen lisäksi talousarvio ja hallintosääntö, mutta valtuustolla on ohjaava rooli. Kaupungilla on 12 tytäryhteisöä sekä jätevedenpuhdistamo.

Tarkastuslautakunta:

Tarkastuslautakunta katsoo, että tytäryhtiöiden mittarit ovat tavoitteeseen nähden selkeitä ja toimintaa on niiden mukaan mahdollista tarkastella.

TORNION ENERGIA OY

Tornion Energia Oy:n talous on vakaalla pohjalla. Yhtiön tavoite on taata kuntalaisille kohtuuhintaista energiaa. Keskeytysaikojen lyhentäminen ja toimintavarmuuden parantaminen ovat niin ikään yhtiön tärkeimpiä tavoitteita.

Tarkastuslautakunta:

Energiayhtiö on hyvin hoidettu yhtiö, joka tekee muista kaupungin yhtiöistä poiketen tulosta. Maksut on pidetty samalla tasolla sekä toimintavarmuutta on parannettu. Kaukolämmön kilpailukykyinen hinta on hyvä asia, se on yrityksille vetovoimatekijä. Sähköverkon luotettavuus on yksi tärkeimmistä vaatimuksista ja sen suhteen ollaan päästy hyvälle tasolle keskeytysaikojen laskiessa viime vuonna sekä ajallisesti, että määrällisesti. Tilinpäätöksessä tuli si mainita valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen yhteydessä myös, millä luvuilla mittari saavutettiin verrattuna viitearvoon. Tilinpäätöksessä 2017 on mainittu ainoastaan käyttökatkosten toteutunut keskimääräinen aika.

TORNION VESI OY

Vesi Oy:llä oli suunnitelma talouden kohentamiseksi vuodelle 2017 ja uudet suunnitelmat on laadittu myös vuodelle 2018, jolloin uudet verkko- ja asiakastietojärjestelmät otetaan käyttöön. Käyttömaksut ovat lähellä valtakunnallista keskitasoa. Jäteveden hinnassa tapahtui 1 % korotus 1.1.2017.

Yhteisön tärkeimmät toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2017 oli turvata hyvänlaatuinen vesi asiakkaille, siirtää jätevesi häiriöttömästi jätevedenpuhdistamolle ja eriyttää hulevedet jätevesiverkostosta.

Tarkastuslautakunta

Tavoitteissa on pysytty kohtuullisesti ja kehittämistyö on käynnissä. Veden hinta on hieman valtakunnallisen keskiarvon yläpuolella, 1,23 % keskiarvosta, mutta maksut ovat ennallaan, joten sen osalta valtuuston asettamassa tavoitteessa on pysytty.

Tavoitteet vuotovesien vähentämisen osalta on niin ikään tavoitettu verrattuna edelliseen vuoteen. Uutena käyttöön on otettu mobiilijärjestelmä, jonka on jo katsottu tehostaneen toimintaa.

Jatkuva kehitystyö on ensiarvoisen tärkeää putkiston ylläpitämisen ja ongelmien ratkaisun korjauksessa ja siinä on edelleen kehitettävää. Erityisesti laskuttamattoman jäteveden määrä käsittelystä jätevedestä on edelleen hälyttävän korkea (50 %), ollen kuitenkin pienempi verrattuna edellisvuoteen. Viemäriverkostoon peruskorjaus on osin sidosissa kaupungin katualueiden saneeraustahtiin, mutta toisaalta haittaa jätevesien käsittelyprosessia Bottenvikens Reningsverk Ab:n laitoksella.

TORNION VUOKRA-ASUNNOT TORNION KRUNNI OY

Myy isännöinti- ja remonttipalveluja konsernin vuokraloyhtiöille. Liikevaihto n. 560 000 €

TORNION PALVELUASUNNOT OY

Omistaa kaksi kehitysvammaisille tarkoitettua taloa, joista toinen ostettiin 2018 tammikuussa Tornion Oppilasasuntola Oy:ltä. Molemmat on vuokrattu Tornion kaupungille.

KIINTEISTÖ OY TORNION VELJESKOTI OY

Veljeskoti on 40 huoneistoa käsittävä talo. Käyttöaste on 99 % eli todella hyvä. Talossa kaupungin kotipalvelu joka päivä päiväsaikaan. Esimerkillinen yhtiö.

TORNION VUOKRA-ASUNNOT OY

Tornion kaupungin sataprosenttisesti omistaman vuokra-asuntoyhtiön tilanne on haasteellinen. Vuokra-asunnoissa on ongelma kysynnän ja tarjonnan kohtaamisessa, joten tavoite 95 % käyttöasteesta ei ole toteutunut. Kivirannalta, Puistolamintieltä ja Arpelasta lähdetään purkamaan asuntoja, koska kysyntää ei ole. Tämä on varmasti kokonaistaloudellisesti järkevää, parantaen asuntojen käyttöastetta ja antaen mahdollisuuksia etenkin Kivirannalla uudelle kaavoitukselle, osana laajempaa kokonaisuutta. Osa Tornion vuokra-asunnot Oy:n taloista on niin vanhoja, että ovat täydellisen peruskorjauksen tarpeessa. Tämä on myös haaste, koska vuokra-asuntoyhtiöiden korkea velkaisuusaste on ongelma, eikä omavaraisuusastetta voida nostaa kuin tekemällä voittoa. Käyttöasteen nostaminen on siis ensiarvoisen tärkeää ja tätä tavoitetta on lähdetty toteuttamaan tehdyillä suunnitelmilla mm. muuttamalla käyttötarkoitusta palveluasunnoiksi, purkamalla tyhjiä taloja sekä suuremmilla korjaustöillä.

Talousarvion mukaisista tavoitteista vuokrataso on pysynyt kilpailukykyisellä tasolla verrattuna vastaavan kokoisten Suomen kuntien ARA-vuokriin. Mittavin peruskorjauskohde oli Røyttäntie 6:n peruskorjaus Putaalla.

TORNION OPPILASASUNTOLA OY

Tornion Oppilasasuntola Oy:n ja Tornion vuokra-asunnot Oy:n käyttöasteet ovat alhaiset useista eri syistä johtuen. Mm. opiskelijapaikkojen väheneminen Torniossa on vaikuttanut yhtiöiden käyttöasteeseen. Tornion Oppilasasuntola Oy:n talous on heikossa kunnossa, ja sille onkin laadittu tervehdyttämishjelma. Valtion lainoja on myöhässä 209.000 euron edestä. Asuntojen vuokrat ovat kilpailukykyiset lähikuntiin verrattuna.

Oppilasasunnoissa on haasteena oppilaiden vähentyminen opiskelupaikkojen vähennyttä.

Asuntoja käyttötarkoitusta pyritään muuttamaan tarpeen mukaan, jotta kysyntä ja tarjonta kohtaisivat. Esimerkiksi Sairaarakadun asuntoja muutetaan yksiöiksi vanhuksille. Jatkuvaa yhteistyötä tehdään myös oppilaitosten kanssa.

Tornion kaupungin kannalta on pyrittävä oppilasasuntojen osalta riskittömään asian hoitoon, jotta valtiontuen säädäntöä ei rikota.

Tarkastuslautakunta

Käyttötarkoituksen muutokset, huonokuntoisten asuntojen purut, sekä asuntojen myyminen tilanteessa, jossa tarpeet muuttuvat, ovat tärkeitä käyttöasteen nostattamiseksi. Tätä tarvekartoitusta on alati tehtävä, huomioiden ratkaisujen kokonaistaloudellisuus.

TEAM BOTNIA OY

Yhtiön tavoitteena pääpiirteittäin on yritystoiminnan lisääntyminen ja uusien työpaikkojen saaminen Tornioon. Meri-Lappiin perustettiin 256 yritystä vuonna 2017, kun luku vuonna 2016 oli 178 yritystä. Ely-keskukseen on saatu luotua hyvät suhteet ja ihmiset ovat löytäneet matkailutoimiston, jossa kävi 4500 asiakasta. Yritykset saivat kehitysavustusta Team Botnian kautta kaikkiaan 751 300 €, joka on 63 % kaikista Tornioon kohdennetuista yritystuista.

Tavoitteet on ylitetty niin toiminnallisesti kuin taloudellisesti.

Tarkastuslautakunta

Yritysten lisääntyminen on yhtiön keskeinen tavoite. Viime vuosi näyttää positiiviselta tähän tavoitteeseen nähden, koska kaupunkiin saatiin 104 uutta yritystä, joka on sitten 2011 vuoden jälkeen paras saavutus.

Tarkastuslautakunta katsoo, että pelkästään uusien yritysten määrä ja tukien määrä eivät riitä mittareina vaan kaupungin kannalta tärkeä olisi pitää mittarina työllisyyslukuja, koska tavoitteena on myös työpaikkojen lisääminen.

TORNION TYÖVOIMALASÄÄTIÖ

Tulevaisuuden strategian luominen on vaikeaa, koska toimintaympäristö elää suuressa muutoksessa. Tulevaisuuden haasteista huolimatta tasetta vahvistettiin ja asiakkaita oli ennätysmäärä, 479 henkilöä.

Tornio oli mukana työllisyyskokeilussa, joka kohdistui nuoriin pitkäaikaistyöttömiin.

Yhden luukun periaate tuottaa tulosta, joka on nuorten palvelujen osalla kaiken perusta. Asiakasmäärä nousi, mutta aktivointipäivien määrä laski, joka kertoo, että toiminta on ollut tehokasta. Duunix- hankkeelle haettiin jatkoa, mutta sitä ei saatu ja se näkyy laskuna nuorten asiakkaiden määrässä. Paluu työhön -hankkeen avulla saatiin kohtuullisen hyviä tuloksia pitkäaikaistyöttömien työllistymisessä, mutta palveluun ohjautuminen on ollut haastavaa.

Tornion työvoimalasäätiön kehittämä Kartoitusjakso -palvelu on saanut kiinnostusta useassa eri yhteydessä. Malli on yhtenä vaihtoehtona mietittäessä laajemmassa mittakaavassa yhtenäistä käytäntöä työ- ja toimintakyvyn arviointiin.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta katsoo, että oma-aloitteinen toiminta työllisyyden hoidossa on erittäin tärkeää alati muuttuvassa toimintaympäristössä. Muutoksessa on oltava mukana edelläkävijänä ja sen suhteen Tornio on onnistunut; oma aktiivisuus ja kehitystyö on ollut esimerkillistä.

KIINTEISTÖ OY KISAKOTI

Kisakodilla on kuusi vuokra-asuntoa. Vuokratuotot eivät riitä kattamaan menoja, joten viime vuoden tulos on 1 381 € alijäämäinen. Tarvetta, jolle Kisakoti on aikanaan rakennettu, ei ole ja asukkaita ei siksi ole tarpeeksi. Asuntojen kunto on niin ikään heikko, koska mitään remonteja ei ole tehty sen jälkeen, kun asunnot rakennettiin 26 vuotta sitten. Vuokraa ei myöskään voi enää korottaa.

Tarkastuslautakunta

Kisakodin osalta on tehtävä pikainen ratkaisu, koska tarvetta, johon asunnot on rakennettu, ei enää ole. Kun vuokralaisia ei ole eikä uutta kohderyhmää ole valittu, ei ole myöskään taloudellisia mahdollisuuksia eikä ylipäättään järkevää lähteä remontoimaan. Ratkaisuvaihtoehtoina tulisi olla kiinteistön myynti tai remontoiminen uuteen käyttötarkoitukseen esim. vanhusten palveluasumiseen.

LÄNSI-POHJAN HEVOSURHEILUKESKUS OY

Viime vuonna Hevosurheilukeskuksen osalta ei tapahtunut suurempia muutoksia. Talouden tasapainottaminen oli kaupunginvaltuuston asettaman talousarvion tavoitteena. Katsomorakennuksen keittiön ilmanvaihto ja Kemin puoleisen päädyn sisäänkäynti oli tarkoitus parantaa, mutta näitä investointeja ei tehty. Sen johdosta tilikauden tappio on arvioitua pienempi.

Tarkastuslautakunta

Talouden tasapainottamisen osalta pysyttiin tavoitteessa, joskin parannukset jäivät toteutumatta. Tilaisuuksien määrät ja kävijämäärät ovat pysyneet ennallaan ja toiminta on sikäli vakaalla pohjalla. Edelleen on kehitettävä toimintaa yhtiön elinvoiman takaamiseksi.

TORNION KEILAHALLI OY

Keilahallin osalta viime vuosi on sujunut hyvin. Uusi yrittäjä on ollut erittäin joustava ja kaikki on hoidettu hienosti. Vuonna 2012 keilahallin kalustoa uusittiin hankkimalla käytettyjä laitteita. Niiden korjaustarvetta alkaa jo olla. Keilahallin toiveena on, että se liitettäisiin kaupungin liikuntatoimeen, koska keilailu on kaikenikäisten yhteinen harrastus ja keilahalli paikka, jossa voidaan käydä yksin tai yhdessä. Se on samassa kategoriassa esim. uimahallin kanssa.

Tarkastuslautakunta

Kaupungin strategian osiossa ”Hyvinvoiva ja osallistuva kuntalainen” yhtenä kohtana on ”Väestön aktivointi hyvinvointia tukeviin ja terveellisiin elämäntapoihin”. Tarkastuslautakunta katsoo, että mm. uimahallin, keilahallin ja ulkoilukuntapaikkojen kehittäminen ja asukkaiden tukeminen yhteisiin harrastuksiin tukisivat tätä strategian kohtaa ja lisäisivät perheiden yhteisiä harrastusmahdollisuuksia.

BOTTENSVIKENS RENINGSVERK AB

Yhtiön tavoite talousarvion mukaan oli toiminnan vakiinnuttaminen ja erityisesti jätevesien käsittelyn saaminen uusien lupaehtojen mukaiseksi. Vuonna 2017 henkilökuntaa vähennettiin, mutta samalla jäljelle jäävän henkilökunnan osaamista lisättiin moniosaamisen myötä. Suurin ongelma oli ja ison kuluerän viime vuonna aiheutti pääpumppaamon putkiston rikkoutuminen. Haasteena on vanha putkisto, jonka myötä valmistukseen tulee aina enemmän vettä kuin lähtee. Tämä kertoo putkiston hauraudesta. Yhtenä tavoitteena oli fosforin poisto 95-prosenttisesti, kun toteutuma oli 88 %. Yhtiön puolelta tavoitetta pidettiin liian optimistisena ja tulokseen ollaan tyytyväisiä.

Visiona on olla pohjoismaiden tehokkain ja paras. Tällä hetkellä yhtiöllä on Pohjois-Ruotsin parhaimmat näytteenotto-tulokset. Tulevaisuuden haasteena on entistä enemmän jäteveden mukana tulevat lääkkeet ja huumeet; niiden seulominen jätevedestä ja veden puhdistus. Tornion Vesi Oy:n viemäriverkoston saneerauksen merkitys korostuu myös laitoksella, sillä jätevesien mukana tulee paljon vuotovesiä, jotka haittaavat jätevesien käsittelyprosessia.

Tarkastuslautakunta

Tavoitteet toteutuivat kiitettävästi. Tarkastuslautakunta on kuitenkin huolissaan putkiston hauraudesta ja katsoo, että suunnitelmallista työtä on jatkettava putkiston ylläpidossa.

Kuntakonsernin tunnusluvut vuosilta 2016 ja 2017

	Omavaraisuus %	Suhteellinen velka-aste %	Ali-/ylijäämä /asukas	Lainat/asukas	Asukasmäärä
Vuosi 2016	36,1 %	68,9 %	1 781 €	4 777 €	22 107
Vuosi 2017	37,0 %	67,8 %	1 931 €	4 625 €	21 931

Konsernin taseen tunnusluvut:

Omavaraisuusaste % mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Konsernin omavaraisuusaste 2017 on 37,0 % (v. 2016 se oli 36,1 %). Alle 50 prosentin omavaraisuusaste merkitsee kuntakonsernissa merkittävää velkariskiä.

Suhteellinen velkaantuneisuus % kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi konsernin velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet konsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo-rahoituksella. Vuonna 2017 luku on 67,8 % (v. 2016 se oli 68,9 %).

Kertynyt ylijäämä/alijäämä luku osoittaa, paljonko konsernilla on kertynyttä ylijäämää tai kertynyttä alijäämää. Torniossa konsernilla kertynyttä ylijäämää v. 2017 tilinpäätöksessä oli 42,3 milj. euroa, joka on 1.931 euroa asukasta kohden (v. 2016 luku asukasta kohden oli 1.781 euroa). Tämä summa ei kuitenkaan ole kaupungin käytettävissä päivittäiseen rahantarpeeseen. Kassan riittävyys on kolme (3) päivää (v. 2016 se oli 8 päivää).

Konsernin lainakanta 31.12. tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Konsernin lainakanta vuoden 2017 lopussa oli 101,4 milj. euroa (v. 2016 se oli 104,4 milj. euroa), joten lainamäärä on pienentynyt kolme miljoonaa euroa edellisestä vuodesta. Asukasta kohden laskettuna konsernin lainakanta vuonna 2017 oli 4.625 euroa, kun se vuonna 2016 oli 4.777 euroa.

6 TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEN ARVIOINTI

Tornion kaupunginvaltuusto hyväksyi 12.12.2016 talousarvion vuodelle 2017. Kuten edellisenäkin vuonna arvioon sisältyi tavoite talouden saattamisesta tasapainoon lyhyellä ja pitkällä aikavälillä, jota varten kaupunginhallitus asetti vuonna 2014 taloustyöryhmän valmistelemaan suunnitelmia. Kestävyyssvaje oli n. 5 miljoonaa euroa.

Taloustyöryhmän tuli raportoida tuloksista kaupunginhallitukselle sekä valtuustolle säännöllisesti mm. osavuositarkastusten yhteydessä. Pitkän aikavälin tavoitteena oli saada talous tasapainoon vuoteen 2018 mennessä.

Taloustyöryhmän esittämän ja valtuuston hyväksymän talouden tasapainottamisen merkittävin linjaus oli henkilötövuosien vähentäminen eläköitymisen yhteydessä ja tehtävien järjestely tässä yhteydessä.

Tarkastuslautakunta

Henkilötövuosia vähennettiin yli 20 henkilötövuotta viime vuoden aikana ja useita tehtäviä on uudelleen järjestetty, joka on kasvattanut jäljelle jäävän henkilöstön työkuormaa. Henkilöstön määrä nousi vuoteen 2015 asti vuosi vuodelta ja tämän kehityksen pysäyttäminen eläköitymisen yhteydessä on poistanut tarpeen kovemmilta toimenpiteiltä, mm. raskailta lomautuksilta.

Talouden tasapainottamisen osalta tulevaisuuteen vaikuttaa merkittävästi sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksen vaikutukset.

7 TARKASTUSLAUTAKUNNAN MUUT HAVAINNOT JA ARVIOT

Merkittävää on se, että Torniossa kuolleisuus on historiallisesti ylittänyt syntyvyyden ja tämä vaikuttaa olennaisesti palvelurakenteeseen etenkin vanhuspalvelujen osalta. Tarkastuslautakunta osoittaa tilastoin, että Torniossa palveluasumisen paikkoja on vertailukuntiin nähden vähemmän suhteessa yli 75-vuotiaisiin kuntalaisiin ja tarkastuslautakunta pyytää suunnitelman paikkojen lisäämiseksi ja vanhuspalvelujen kehittämiseksi vastaamaan tarpeita.

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota Tornion kaupungin tilojen suhteen ongelmalliseen tilanteeseen. Käyttämättömiä tiloja on runsaasti ja tilantarvetta niin ikään, joka selkeästi kertoo sen, että kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa. Tarkastuslautakunta esittää, että olisi perustettava tilatyöryhmä kartoittamaan Tornion kaupungin ja sen yhtiöiden tiloja ja tekemään ehdotus tilojen käyttötarpeen muutoksille (esim. vanhusten palveluasumiseen ja päivähoitoon) ja esitykset hankiutumuksesta eroon tiloista, joille ei ole enää tarvetta ja joiden käyttöasteet ovat alhaiset.

Päätös yhteisyrityksen perustamisesta Mehiläisen kanssa oli menneen vuoden suurin ja historiallinen päätös, joka jakaa mielipiteitä laajasti. Riskien arvioinnin näkökulmasta tarkastuslautakunta toteaa, että asian osalta tehtiin vaikuttavuuden arviointi valmistelevan organisaation omana työnä, mutta ulkopuolista arviointia ei tehty.

Tarkastuslautakunta näkee liikunnan merkityksen suuressa roolissa kuntalaisten terveyden ja perheiden hyvinvoinnin näkökulmasta. Perheiden yhdessä tekemiseen tulisi kannustaa ja profiloitua kaupunkina tällaiseen toimintaan luomalla kannustimia eri liikuntamuotoihin tutustumiseen ja omien liikuntapaikkojen käyttöasteiden nostattamiseen. Tornion kaupungilta puuttuu liikuntatoimenjohtaja ja satsauksiin tarvittaisiin resursseja, jotta olisi mahdollista hakea avustuksia ja hanke-rahaituksia, jotka mahdollistavat tämän profiilin nostamisen.

8 TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS VALTUUSTOLLE JA ALLEKIRJOITUKSET

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2017 kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi, yhtyy tilintarkastajan lausuntoon ja esittää

1. tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tilikaudelta 1.1.-31.12.2017 ja
2. että kaupunginvaltuusto pyytää kaupunginhallitukselta lausunnon (KuntaL 121 §) syyskuun 2018 loppuun mennessä siitä, mihin toimiin arviointikertomuksessa esiintuotujen arviointien johdosta on ryhdytty.

Torniossa 28. päivänä toukokuuta 2018

Mari Tuomaala
puheenjohtaja

Johanna Aarnio-Keinänen
jäsen

Anne Harri
jäsen

Vilho Tikkanen
jäsen

Tiina Väkeväinen
jäsen

Juha Berg
varapuheenjohtaja

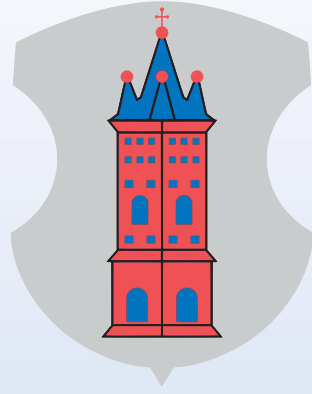
Pekka Hacklin
jäsen

Paavo Nygård
jäsen

Hannu Uusitalo
jäsen

Tornio

Onnellisten asukkaiden, uudistuvien palveluiden ja menestyvien yritysten vetovoimainen rajakaupunki

www.tornio.fi